

Brusel 19. října 2021
(OR. en)

12996/21

ELARG 67
COWEB 132

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	19. října 2021
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2021) 644 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2021

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2021) 644 final.

Příloha: COM(2021) 644 final

EVROPSKÁ
KOMISE

Ve Štrasburku dne 19.10.2021
COM(2021) 644 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2021

{SWD(2021) 288 final} - {SWD(2021) 289 final} - {SWD(2021) 290 final} -
{SWD(2021) 291 final} - {SWD(2021) 292 final} - {SWD(2021) 293 final} -
{SWD(2021) 294 final}

I. ÚVOD

Toto sdělení hodnotí vývoj od posledního balíčku týkajícího se rozšíření, jenž byl přijat v říjnu 2020. Zabývá se pokrokem západního Balkánu a Turecka, problémy, s nimiž se tyto země setkaly, a reformami, jež je třeba provést, a uvádí závěry a doporučení pro nadcházející období. Zohledňuje specifické okolnosti, včetně pandemie COVID-19, jež ovlivnily vývoj v EU a v regionu.

Summit **EU a západního Balkánu**, který se konal dne 6. října 2021, vyslal partnerům EU na západním Balkáně důležité poselství: jejich budoucnost je v Evropské unii. Pevný strategický **závazek EU vůči tomuto regionu** byl zohledněn v řadě klíčových opatření přinášejících hmatatelný prospěch občanům západního Balkánu, od trvalé podpory reakce na COVID-19 po příslib významného financování v rámci hospodářského a investičního plánu¹ na podporu dlouhodobého rozvoje a udržitelné obnovy. Vedoucí představitelé se dohodli na posílení spolupráce v řadě oblastí, včetně bezpečnosti, a zavázali se pořádat summity EU a západního Balkánu pravidelně.

Pandemie COVID-19 zasáhla západní Balkán ve druhé polovině roku 2020 a na začátku roku 2021 tvrdě. V návaznosti na původní balíček EU ve výši více než 3,3 miliardy EUR ve prospěch lidí a podniků na západním Balkáně² přidal hospodářský a investiční plán v rámci nástroje předvstupní pomoci (NPP) dalších 9 miliard EUR na podporu socioekonomické obnovy regionu. Cílem je vytvořit další potenciální investice dosahující až 20 miliard EUR.

Všechny partnerské země ze západního Balkánu se připojily k nástroji COVAX, na nějž EU v rámci přístupu „tým Evropa“ nyní vyčlenila více než 3 miliardy EUR. COVAX zajišťuje zúčastněným partnerům **přístup k bezpečným a účinným očkovacím látkám** proti COVID-19 za dohodnutou cenu. Kromě velmi významné podpory pro COVAX vyčlenila Evropská rada 70 milionů EUR ve formě grantů pro západní Balkán, primárně na zpětný prodej očkovacích látek zakoupených EU. V počáteční fázi zajistilo Rakousko v období od května do srpna 2021 dodání 650 000 dávek, načež v rámci přístupu „tým Evropa“ následovaly dary z několika členských států. Celkově poskytla EU a její členské státy zemím západního Balkánu 2,9 milionu dávek očkovací látky. Mechanismus civilní ochrany EU přispěl k dodání očkovacích látek a zdravotnického materiálu z členských států a z rezervních kapacit zdravotnického materiálu *rescEU*. EU bude i nadále podporovat plány očkování všech partnerů s cílem pomoci dosáhnout do konce roku 2021 podobné proočkovanosti, jakou má průměrně EU.

Vzhledem k evropské perspektivě západního Balkánu přistupovala EU k tomuto regionu nadále jako k privilegovaným partnerům a přidružovala jej k mechanismům a nástrojům EU, včetně zasedání Výboru pro zdravotní bezpečnost, společného zadávání veřejných zakázek na zdravotnické vybavení, mechanismu civilní ochrany Unie, fondu solidarity, konzulární pomoci při navracení a výjimky z dočasných omezení vývozu EU týkajících se zdravotnického materiálu. Kromě toho mohou partneři ze západního Balkánu využít granty poskytnuté na nákup očkovacích látek také k pokrytí nákladů na technické požadavky, aby byl zajištěn plný soulad se systémem digitálního certifikátu EU COVID. Republika Severní

¹ COM(2020) 641 final.

² Zahrnuje přerozdělení z nástroje předvstupní pomoci na okamžitou podporu ve výši 41,46 milionu EUR, 88 milionů EUR na podporu zdraví, včetně 70 milionů EUR na zajištění dostupnosti spolehlivých a účinných očkovacích látek proti COVID-19 schválených EU a přístupu k nim, 761,5 milionu EUR na podporu zotavení ze sociálního a hospodářského dopadu krize a rovněž 750 milionů EUR makrofinanční pomoci a 1,7 miliardy EUR v rámci balíčku pomoci od Evropské investiční banky.

Makedonie dokončila toto sbližování v srpnu a Albánská republika začátkem září. Účast na systému digitálního certifikátu EU COVID usnadní cestování mezi západním Balkánem a EU a dále pomůže tomuto regionu zmírnit hospodářský a sociální dopad pandemie.

Za účelem spolupráce a projevu solidarity s Tureckem v souvislosti s pandemií COVID-19 byla bezprostředně po jejím vypuknutí zahájena **opatření první reakce financovaná EU**. Evropská unie dosud uvolnila více než 105 milionů EUR z finančních prostředků EU na prevenci a léčbu COVID-19 a na zmírnění hospodářského a sociálního dopadu. V rámci nástroje pro uprchlíky bylo uvolněno přibližně 64 milionů EUR na reakci na potřeby uprchlíků související s COVID-19. Turecko patřilo mezi první země, jež se zapojily do systému digitálního certifikátu EU COVID, což umožnilo vzájemné uznávání certifikátu v EU a Turecku. V srpnu 2021 Turecko aktivovalo mechanismus civilní ochrany EU a požádalo o letouny na pomoc s hašením požárů, jež vypukly v přímořských oblastech Egejského moře a Středozemního moře.

Přehled klíčových událostí

Černá Hora a Srbsko se dohodly na uplatňování revidované metodiky z roku 2020 stanovené ve sdělení Komise „Posílení přístupového procesu – Přesvědčivá perspektiva EU pro západní Balkán“³. Tato dohoda byla schválena na prvních politických mezivládních konferencích, jež se konaly s těmito zeměmi dne 22. června 2021, a prokázala odhodlání EU dosáhnout v přístupových jednáních pokroku. První mezivládní konference s Černou Horou podle revidované metodiky poskytla politické vedení, pokud jde o urychlení práce na splnění prozatímních kritérií v oblasti právního státu, což je další milník nezbytný pro dosažení pokroku v přístupových jednáních. První mezivládní konference se Srbskem podle revidované metodiky stanovila cestu k otvírání tematických okruhů na základě očekávaného pokroku země, zejména reforem v oblasti právního státu.

V souladu s revidovanou metodikou Komise v závěrech a doporučeních tohoto sdělení hodnotí celkovou bilanci přístupových jednání s Černou Horou a Srbskem a navrhuje pro každou zemi další postup. Příští mezivládní konference by se měly konat po zveřejnění tohoto každoročního balíčku zpráv a následných závěrů Rady. V závislosti na dohodě v Radě budou tyto konference fórem pro otvírání tematických okruhů, politický dialog o reformách, hodnocení celkového procesu přistoupení a plánování pro nadcházející rok, včetně otevření a uzavření dalších tematických okruhů a kapitol a případných nápravných opatření.

Pokud jde o rámce pro jednání se **Severní Makedonií a Albánií**, je nezbytné, aby členské státy EU jednání neprodleně dokončily a aby se první mezivládní konference s Albánií a Severní Makedonií konaly co nejdříve během slovinského předsednictví. Severní Makedonie si udržuje stabilní a rozhodné tempo při provádění reforem EU, zejména v klíčových oblastech, jako je právní stát, včetně boje proti korupci a organizované trestné činnosti. Tato země nadále splňuje podmínky pro uspořádání první mezivládní konference. Do té doby je třeba přednostně vyřešit přetrvávající dvoustranné problémy mezi Bulharskem a Severní Makedonií. Pokrok Albánie ve volební reformě a pokračující dobré výsledky při provádění klíčových reforem v oblasti právního státu podpořily hodnocení Komise, že tato země splnila podmínky pro uspořádání první mezivládní konference o přístupových jednáních. Zpoždění při oficiálním zahájení přístupových jednání mají negativní dopad na důvěryhodnost EU.

Stanovisko Komise k žádosti **Bosny a Hercegoviny** o členství v Evropské unii⁴ určilo 14 klíčových priorit, jež musí tato země splnit, aby mohla Komise doporučit zahájení jednání o

³ COM(2020) 57 final.

⁴ [COM\(2019\) 261 final](#).

jejím přistoupení k EU. Rada těchto 14 klíčových priorit potvrdila v prosinci 2019. Předtím, než Komise může zvážit, zda doporučí, aby Bosna a Hercegovina získala status kandidátské země, musí tato země provést kritické množství reforem zaměřených na splnění dotčených 14 klíčových priorit.

EU i nadále podporovala provádění dohody o stabilizaci a přidružení s **Kosovem**.^{*} Návrh Komise na zrušení vízových požadavků pro občany z Kosova čeká na posouzení Radou a mělo by k němu být přistupováno jako k naléhavé záležitosti. Komise trvá na svém hodnocení, že všechna kritéria stanovená Radou pro uvolnění vízového režimu s **Kosovem** byla splněna.

Hospodářský a investiční plán pro západní Balkán se zaměřuje na překlenutí sociálně-ekonomické propasti mezi tímto regionem a EU. Poskytuje regionu pomoc prostřednictvím investic a politických iniciativ v oblasti dopravy, energetiky, digitální transformace, zelené agendy, podpory soukromého sektoru, hospodářské integrace, inovací a podpory rozvoje lidského kapitálu. Uznává klíčovou úlohu právního státu jakožto základního kamene udržitelného rozvoje a zdůrazňuje, že spolu se strukturálními hospodářskými reformami by měl při provádění stěžejních iniciativ pokračovat také pokrok v oblasti základních zásad.

K provádění tohoto plánu EU v období 2021–2027 mobilizuje až 9 miliard EUR z NPP III, včetně až 1 miliardy EUR na zřízení záruky pro západní Balkán. Očekává se, že tento nástroj přiláká v příštím desetiletí kapitál ve výši přibližně 20 miliard EUR v investicích. K dosažení cílů plánu bude nezbytný trvalý důraz na dobré sousedské vztahy a regionální spolupráci.

Komise pokračovala v provádění **strategie pro západní Balkán**⁵ a programu priorit, přijatých na summitu EU a západního Balkánu v Sofii v květnu 2018⁶. Většina plánovaných opatření nyní probíhá nebo byla dokončena. Probíhají zejména projekty, jejichž cílem je měřit výkonnost soudních systémů zemí západního Balkánu a monitorovat soudní procesy v případech korupce na vysoké úrovni a organizované trestné činnosti. Země západního Balkánu jsou navíc nyní úzce zapojeny do činnosti agentur EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Probíhá strukturovaná spolupráce s EU v oblasti migrace a bezpečnostních otázek, zejména boje proti terorismu, předcházení radikalizaci a násilnému extremismu a organizované trestné činnosti. Neustále je však třeba se zabývat řadou relevantních doporučení týkajících se reforem právního státu v celém regionu a řešit je přednostně.

Dotčený region dokončil všechna opatření uvedená v akčním plánu pro regionální hospodářský prostor a na summitu v Sofii v listopadu 2020 v rámci berlínského procesu byl schválen ambiciózní navazující plán na vytvoření společného regionálního trhu. **Společný regionální trh** je příkladem inkluzivní regionální spolupráce a bude mít zásadní význam pro zvýšení přitažlivosti a konkurenceschopnosti celého regionu, rychlejší oživení po pandemii, zejména pro přilákání investorů usilujících o diverzifikaci nabídky a kratších hodnotových řetězců, a stejně tak pro maximalizaci přínosů investic do infrastruktury pro konektivitu. Je proto důležité, aby všechny strany hrály při budování společného regionálního trhu a plnění společných závazků ve prospěch lidí a podniků v regionu konstruktivní úlohu.

Mění se povaha práce, digitální a ekologická transformace a pandemie COVID-19 mají bezprostřední dopad na životy lidí a ovlivňují sociálně-ekonomickou strukturu regionu. Chtějí-li partneři ze západního Balkánu využít příležitostí a minimalizovat možné negativní

^{*} Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

⁵ COM(2020) 57 final.

⁶ [sofia-declaration_en.pdf \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/foreign-affairs/sofia-declaration_en.pdf)

dopady těchto problémů, je nesmírně důležité, aby udrželi **makrofiskální stabilitu a provedli strukturální reformy**, a řešili tak zjištěné nedostatky ve svých ekonomikách a pomohli svým společnostem dosáhnout větší odolnosti. Provádění reforem stanovených v **programech hospodářských reforem** a v politických pokynech přijatých společně s členskými státy EU⁷ má proto zásadní význam nejen pro zlepšení konkurenceschopnosti, podporu tvorby pracovních míst a usnadnění sociálního začleňování, ale také pro zajištění fiskální udržitelnosti a splnění ekonomických kritérií v procesu přistoupení a maximalizaci potenciálního dopadu investičního balíčku EU.

Turecko je kandidátskou zemí a klíčovým partnerem EU v zásadních oblastech společného zájmu, jako je migrace, boj proti terorismu, ekonomika, obchod, energetika a doprava.

V roce 2021 se zintenzivnil dialog a spolupráce s touto zemí. Dne 20. března 2021 předložil vysoký představitel a Komise Evropské radě společné sdělení o „aktuálním stavu politických, hospodářských a obchodních vztahů mezi EU a Tureckem“⁸. Na tomto základě vedoucí představitelé EU rozhodli, že Evropská unie je připravena s Tureckem spolupracovat v rámci postupného, proporcionálního a vratného procesu na posílení spolupráce v řadě oblastí společného zájmu za předpokladu, že bude zachováno současné zmírnění napětí, Turecko se bude konstruktivně angažovat a budou splněny podmínky vytyčené v nedávných závěrech Evropské rady. V této souvislosti se konaly dialogy na vysoké úrovni o klimatu a migraci a bezpečnosti a brzy bude následovat dialog o zdraví. Evropská rada zopakovala, že EU má strategický zájem na stabilním a bezpečném prostředí ve východním Středomoří a na rozvoji spolupráce a vzájemně prospěšného vztahu s Tureckem. Vedoucí představitelé EU zároveň znovu potvrdili svůj závazek hájit zájmy EU a zájmy členských států EU.

Prohlášení EU a Turecka z března 2016 nadále přinášelo výsledky a zůstalo klíčovým rámcem pro spolupráci v oblasti migrace. Turecko vytrvalo ve svém velmi chválehodném úsilí a nadále hostí přibližně čtyři miliony uprchlíků ze Sýrie a dalších zemí, což představuje největší komunitu uprchlíků na světě. Objevují se však problémy v provádění prohlášení kvůli jednostrannému pozastavení navracení nelegálních migrantů a osob, jimž byl zamítnut azyl, z řeckých ostrovů ze strany Turecka, k němuž dochází od března 2020, a vzniku alternativních tras pro převaděčství na Kypr a do Itálie. Celkově však počet případů nedovoleného překračování hranic mezi Tureckem a EU zůstával výrazně nižší než před přijetím prohlášení mezi EU a Tureckem.

EU nadále dodržovala svůj závazek a poskytovala uprchlíkům a hostitelským společnostem v Turecku významnou finanční podporu. V rámci nástroje pro uprchlíky v Turecku bylo uvolněno 6 miliard EUR. Na konci roku 2020 byly uzavřeny smlouvy na plný provozní rozpočet a do srpna 2021 bylo vyplaceno přes 4,2 miliardy EUR prostřednictvím více než 100 projektů. Mezi jeho úspěchy patří pomoc 1,8 milionu uprchlíků, pokud jde o naplnění jejich základních potřeb, pomoc 700 000 dětí z řad uprchlíků, aby mohly chodit do školy, postavení 363 škol a provedení více než 18 000 000 konzultací v oblasti primární zdravotní péče. V červnu Komise navrhla přidělit dodatečný balíček ve výši 3 miliard EUR na období 2021–2023, který doplní překlenovací humanitární financování ve výši 0,5 miliardy EUR poskytnuté v roce 2020. Součástí bude financování řízení migrace a ochrany hranic, zejména na východní hranici Turecka. Situace uprchlíků v regionu bude i nadále kritická nebo se dokonce zhorší v důsledku pandemie COVID-19 a souvisejících hospodářských obtíží. Migrační toky z jiných částí regionu, včetně Afghánistánu, by mohly vést k dalším potřebám. Turecko však nezvrátilo negativní trend a Evropské unii se i nadále vzdalovalo: **výrazně se**

⁷ <https://www.consilium.europa.eu/media/44029/st08101-en20.pdf>

⁸ JOIN(2021) 8 final/2.

zhoršila situace v oblasti demokracie, právního státu, základních práv a nezávislosti soudnictví. Vedoucí představitelé EU zdůraznili, že napadání politických stran, obránců lidských práv a sdělovacích prostředků představuje zásadní problém v oblasti lidských práv a je v rozporu s povinnostmi Turecka dodržovat demokracii, právní stát a práva žen. Dialog o těchto otázkách je nadále nedílnou součástí vztahů mezi EU a Tureckem.

Celní unie je i nadále přínosná jak pro EU, tak pro Turecko. Objem dvoustranného obchodu se zvýšil a relativní podíl EU na zahraničním obchodu Turecka mírně vzrostl. Turecko se však navzdory intenzivnější pomoci ze strany Komise nezabývalo řadou překážek narušujících obchod, které brání hladkému fungování celní unie. Čím dál asertivnější **zahraniční politika** Turecka byla i nadále v rozporu s prioritami EU v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky a širšími zájmy EU, zejména kvůli zásahům a podpoře vojenských akcí ve většině okolních regionálních konfliktů. V červnu 2021 vedoucí představitelé EU uvedli, že v souladu se společným zájmem EU a Turecka na regionálním míru a stabilitě Evropská rada očekává, že Turecko a všichni aktéři pozitivně přispějí k řešení regionálních krizí.

Bezpodmínečným požadavkem v zájmu zajištění stabilního a bezpečného prostředí ve východním Středomoří a pro rozvoj kooperativního a vzájemně prospěšného vztahu mezi EU a Tureckem je vést v dobré víře dialog a zdržet se jednostranných akcí, které jsou v rozporu se zájmy EU a které porušují mezinárodní právo a svrchovaná práva členských států EU. Veškeré neshody musí být vyřešeny mírovým dialogem a v souladu s mezinárodním právem.

EU ostře odsoudila jednostranné kroky Turecka a prohlášení tureckého prezidenta a vůdce tureckého společenství na Kypru ze dne 20. července 2021 týkající se dalšího znovuotevření uzavřeného města Varoša na Kypru. EU vyzvala k okamžitému zrušení všech opatření přijatých ohledně toho města od října 2020.

Finanční podpora ze strany EU pomáhá kandidátským zemím a potenciálním kandidátským zemím přijímat a provádět požadované politické, institucionální, právní, správní, sociální a hospodářské reformy, jež mají tyto země uvést do souladu s hodnotami EU a postupně harmonizovat s pravidly, normami, politikami a postupy EU s ohledem na členství v EU, čímž přispívají ke stabilitě a prosperitě těchto zemí.

V červnu 2021 bylo dosaženo politické dohody mezi Radou a Evropským parlamentem ohledně Komisí předloženého návrhu **nařízení o nástroji předvstupní pomoci (NPP III)**. Nařízení bylo přijato dne 15. září 2021⁹. Dokončení právního rámce umožní zahájit provádění hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán, což je klíčový nástroj pro obnovu regionu.

NPP III zaujímá solidní přístup založený na politikách, zahrnuje strategické a dynamické poskytování pomoci a do centra pozornosti staví základní požadavky na členství. Zaměřením finanční pomoci EU na klíčové priority poskytne NPP III ještě větší podporu reformám, čímž podpoří udržitelný socioekonomický rozvoj a přiblíží partnery EU. V souladu s politickou dohodou dosaženou mezi Radou a Parlamentem v červnu posiluje NPP III podmínky týkající se demokracie, lidských práv a právního státu.

II. ZÁKLADNÍ ZÁSADY PROCESU PŘISTOUPENÍ

Příprava kandidátských zemí a potenciálních kandidátů na plnění požadavků členství

⁹ Úřední věstník L 330, 20.9.2021.

vyžaduje zásadní reformy v oblasti právního státu, hospodářství a fungování demokratických institucí a veřejné správy. Schopnost a politická vůle přistupujících zemí zaměřit se na tyto reformy a prosazovat jejich provedení mají ústřední roli při jejich integraci do EU. Proto je nezbytné, aby pokrok byl solidní, hmatatelný a nezvratný.

S ohledem na pandemii COVID-19 vlády zemí západního Balkánu a Turecka nadále ukládaly omezení zaměřená na ochranu veřejného zdraví. Parlamenty zemí západního Balkánu nadále fungovaly, v některých případech se souvisejícími omezeními. Svoboda shromažďování byla často omezena z důvodů ochrany veřejného zdraví, v některých případech navzdory doporučením veřejného ochránce práv. Omezena byla i další základní práva. Pandemie v některých případech ovlivnila účinnost a transparentnost soudních řízení. Mimořádná opatření přijatá v souvislosti s pandemií COVID-19 musí být přiměřená, omezená na to, co je nezbytné, i omezená časově, aby byly dodržovány zásady právního státu a demokratické normy a normy v oblasti lidských práv.

Soudnictví a základní práva

Účinná **soudní ochrana** nezávislými a nestrannými soudy je základním kamenem právního státu. Soudní orgány se napříč celým západním Balkánem i nadále potýkají s mnoha problémy. Riziko nepřiměřeného tlaku na soudnictví poškozuje celkovou institucionální rovnováhu a dělbu moci, což v konečném důsledku narušuje zásadu rovnosti před zákonem. Přetrvávající odhodlání a angažovanost nejvyšších úrovní státní správy a všech příslušných zúčastněných stran má pro úspěch reformy soudnictví zásadní význam. Rozhodující opatření na posílení nezávislosti, kvality a účinnosti soudních systémů partnerských zemí západního Balkánu, podpořená solidními dlouhodobými výsledky jsou nezbytná pro další pokrok v procesu přistoupení.

Albánie dosáhla ve své komplexní reformě soudnictví, včetně hmatatelných výsledků v procesu prověřování, opět dobrého pokroku. Ústavní soud je nyní plně funkční a začal rozhodovat o důležitých případech. **Severní Makedonie** dosáhla určitého pokroku, například při provádění své soudní strategie. **Srbsko** a **Kosovo** dosáhly omezeného pokroku při prosazování svých reformy soudnictví. V **Srbsku** existuje obnovený závazek k reformám s plány na posílení nezávislosti soudnictví, a to i prostřednictvím ústavní změny. Dokončení se plánuje na konec roku 2021. Celková schopnost justičních orgánů v **Kosovu** rychle a účinně vyšetřovat a rozhodovat je i nadále nedostatečná. V **Černé Hoře** a **Bosně a Hercegovině** k žádnému pokroku v oblasti reformy soudnictví nedošlo. V **Černé Hoře** klíčové reformy soudnictví stagnují a je třeba rozhodný politický závazek jak vlády, tak parlamentu a soudnictví k odblokování pokroku při plnění prozatímních kritérií právního státu. **Bosna a Hercegovina** je pozadu a v posilování soudnictví nedosáhla žádného pokroku. Jelikož nebyla přijata žádná smysluplná opatření, celková integrita tohoto odvětví se nadále zhoršovala.

V **Turecku** se situace stejně jako v minulých letech nadále významně zhoršovala. Turecko nepřistoupilo k řešení klíčového problému, jímž je systémová nedostatečná nezávislost soudnictví. Politický tlak na soudce a státní zástupce trval a dále podkopává nezávislost a celkovou kvalitu soudnictví. Plošné propouštění soudců a státních zástupců nadále oslabovalo účinnost a profesionalitu soudního systému. Turecko odmítlo provést všechny příslušné rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, čímž zhoršilo obavy ohledně toho, zda tato země dodržuje mezinárodní a evropské normy. Turecké orgány musí naléhavě řešit závažné nedostatky, zejména pokud jde o právo na spravedlivý proces a přísné dodržování zásady presumpce nevin.

Na západním Balkáně i v Turecku je i nadále velmi rozšířená **korupce**. Kromě toho došlo v důsledku pandemie ke zhoršení v některých oblastech náchylných k tomuto problému. Mají-li být zmírněny hrozby pro demokratickou správu věcí veřejných, právní a ekonomickou jistotu a zajištěno stabilní a transparentní podnikatelské prostředí, musí být boji proti korupci věnováno náležité úsilí a musí přinášet přesvědčivé výsledky. Úspěchy v předcházení korupci a boji proti ní se v jednotlivých zemích procesu rozšíření liší, přičemž v některých oblastech pokračuje pokrok, zatímco v jiných se tempo jasně zpomaluje. Oblastí zvláště náchylnou ke korupci zůstává zadávání veřejných zakázek. Pomocí důraznějších a ambicióznějších opatření je potřeba posílit kontrolní mechanismy v celém procesu zadávání veřejných zakázek a podstatně zvýšit transparentnost a odpovědnost. V nejvíce ohrožených odvětvích se neprovádí systematické posouzení rizika korupce a opatření k boji proti ní. Ve všech oblastech je zapotřebí podstatně většího úsilí a jasné politické vůle, aby bylo možné dosáhnout důvěryhodných a solidních výsledků v oblasti vyšetřování a stíhání případů korupce, zejména na vysoké úrovni, a zajistit náležité zabavování a konfiskaci výnosů trestné činnosti.

V **Albánii** přináší výsledky v boji proti korupci prověřování soudnictví a zřízení Zvláštního útvaru pro boj proti korupci a organizované trestné činnosti. **Severní Makedonie** posílila svůj strategický a institucionální rámec a zlepšila své výsledky v oblasti vyšetřování, stíhání a rozhodování řady korupčních případů, a to i na vysoké úrovni. V **Kosovu**, **Černé Hoře** a **Srbsku** byl pokrok omezený. Protikorupční agentura v **Černé Hoře** sice zaujala aktivnější přístup, avšak země musí zintenzivnit úsilí ohledně prevence a potlačování korupce a také zabavování a konfiskace majetku. Kosovo zvýšilo kapacitu svého zvláštního státního zastupitelství, avšak stále je třeba vyvíjet trvalé úsilí, pokud jde o aktivnější vyšetřování, pravomocná soudní rozhodnutí a konfiskaci majetku. V **Srbsku** byla posílena kapacita Úřadu pro předcházení korupci, avšak nebyly podniknuty žádné konkrétní kroky k přijetí nové protikorupční strategie podložené důvěryhodným a realistickým akčním plánem a většina doporučení skupiny GRECO nebyla provedena. **Bosna a Hercegovina** nedosáhla v boji proti rozsáhlé korupci a známkám politického ovlivňování žádného pokroku. Legislativní a institucionální rámec je i nadále nedostatečný a příliš roztržštěný. V **Turecku** nebylo dosaženo žádného pokroku. Jeho legislativní a institucionální rámec proti korupci nadále nedosahuje mezinárodních standardů a umožňuje nepatřičný politický vliv při vyšetřování, stíhání a rozhodování případů korupce. Je třeba zvýšit odpovědnost a transparentnost veřejných institucí. Neexistence protikorupční strategie poukazuje na nedostatečnou vůli bojovat proti těmto trestným činům.

Základní práva jsou v právních předpisech zemí západního Balkánu do značné míry zakotvena, avšak při zajišťování jejich účinného provádění stále přetrvávají problémy. Ochrana základních práv ze strany soudů zůstává v řadě politických oblastí nedostatečná. Celkově došlo ve většině regionu k omezenému pokroku v této oblasti nebo dokonce ke stagnaci. Obavy a doporučení z předchozích zpráv o jednotlivých zemích byly vyřešeny pouze v omezené míře. V Turecku se situace v oblasti lidských práv ještě zhoršila a nadále vyvolává vážné obavy.

Svoboda projevu a svoboda a pluralita sdělovacích prostředků jsou pilíře demokratické společnosti a je třeba je podporovat. V tomto ohledu dosáhly země západního Balkánu omezeného nebo nulového pokroku. Přestože mediální prostředí obecně umožňuje svobodu projevu, vážné znepokojení nadále vyvolávají hrozby, zastrašování a násilí vůči novinářům i urážlivé poznámky veřejných činitelů. Ty mohou mít odrazující účinek na výkon svobody sdělovacích prostředků a je třeba zrychlit tempo vyšetřování a stíhání těchto incidentů. Je třeba zaručit nezávislost regulačních orgánů pro sdělovací prostředky a veřejnoprávní vysílání, a to i prostřednictvím odpovídajícího financování a jmenování vedoucích struktur na

základě zásluh. Je třeba dále podporovat účinné fungování nezávislých samoregulačních orgánů. Všechny země v regionu musí zvýšit transparentnost financování sdělovacích prostředků a vazeb mezi veřejnými a soukromými zájmy, jež ovlivňují redakční linie a vedou k autocenzuře.

V Turecku, kde je uplatňování svobody projevu a šíření opozičních hlasů stále do značné míry potlačováno, se situace nadále závažně zhoršovala. Zastrasování médií pokračovalo prostřednictvím trestních řízení a odsouzení novinářů, obránců lidských práv, právníků, spisovatelů, opozičních politiků, studentů a uživatelů sociálních médií.

Partneři ze západního Balkánu musí prokázat, že pokračují v úsilí o podporu a posílení **rovnosti žen a mužů** a o řešení genderově podmíněného násilí. V tomto ohledu vzrostly obavy v Turecku, kde se projevil odmítavý postoj vůči právům žen, což dokazuje odstoupení této země od Istanbulské úmluvy.

Zákony a politiky týkající se **nediskriminace** jsou obecně v platnosti, avšak případy diskriminace, trestných činů z nenávisti a nenávistných verbálních projevů nejsou dostatečně řešeny. Právní ochrana **práv leseb, gayů, bisexuálů, transgender, intersexuálních a queer osob (LGBTIQ)** se ve většině partnerských zemí západního Balkánu zlepšila, avšak zákony je třeba dodržovat v praxi, neboť diskriminace a nenávistné projevy jsou nadále velmi četné. V Turecku stále vzbuzuje vážné znepokojení ochrana základních práv osob LGBTIQ, nenávistné projevy a očerňující kampaně proti komunitě LGBTIQ.

Děti, zejména ty ve zranitelném postavení, byly postiženy uzavřením škol a dalšími omezeními plynoucími z krize COVID-19. Je zapotřebí vyvinout úsilí o posílení **práv dítěte** a o vytvoření odolných systémů ochrany dětí a péče o ně. Je třeba plně rozvinout soudní systémy vstřícné k dětem, zavést a systematictěji využívat alternativy k zajištění a zajištění využívat pouze jako krajní opatření.

Práva osob se zdravotním postižením musí být účinně chráněna, včetně jejich přechodu ke komunitní péči a samostatnému životu, a to v souladu s požadavky Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Ustavičnou pozornost je třeba věnovat rovněž ochraně **menšin** a jejich účasti na veřejném životě. Romové jsou i nadále oproti svým neromským sousedům znevýhodněni a ohroženi Romové byli krizí COVID-19 a souvisejícími omezujícími opatřeními neúměrně postiženi.

Vlády v regionu se musí zabývat všemi doporučeními mezinárodních a regionálních orgánů pro monitorování lidských práv, včetně doporučení týkajících se **podmínek ve věznicích** a předcházení špatnému zacházení.

Spravedlnost, svoboda a bezpečnost

Region dále ohrožuje **organizovaná trestná činnost**. Má dopady na obyvatele, podniky, státní instituce a hospodářství jako celek. Mocné zločinecké organizace s celosvětovým dosahem provádějí své aktivity bez problémů napříč hranicemi, a to i v EU. Ukázalo se, že zločinecké organizace působící na západním Balkáně umí velmi dobře zneužít vývoje pandemie COVID-19. Reakce vlád zahrnovaly posílení operativní policejní spolupráce s EU, zejména prostřednictvím platformy EMPACT¹⁰, a s agenturami EU v oblastech, jako je

¹⁰ EMPACT (evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti) je bezpečnostní iniciativa pod vedením členských států EU, jež má identifikovat a řešit hrozby představované organizovanou a závažnou mezinárodní trestnou činností, a stanovovat v této oblasti priority. EMPACT je nyní

pašování drog (zejména konopí a syntetických drog), převaděčství migrantů, obchodování s lidmi, organizovaná majetková trestná činnost, pašování zboží podléhajícího spotřební dani (zejména cigaret) a střelných zbraní. Nová strategie EU pro boj proti organizované trestné činnosti na období 2021–2025¹¹ potvrdila závazek EU pokračovat v upřednostňování projektů budování kapacit ve třetích zemích, včetně zemí zapojených do procesu rozšíření. Cílem je podpořit operativní spolupráci a pomoci vybavit partnery nástroji, jež jim umožní vykořenit rozsáhlé zločinecké struktury.

Solidního pokroku bylo dosaženo v boji proti nedovolenému držení a zneužívání ručních palných a lehkých zbraní a obchodování s nimi v souladu s akčním plánem EU na období 2020–2025 pro obchodování se střelnými zbraněmi. Vyžaduje se setrvalé úsilí o sladění právních předpisů s *acquis* EU a mezinárodními dohodami, posílení bezpečnosti hranic a kapacity pro vyšetřování související se střelnými zbraněmi, posílení účinnosti soudních systémů v souvislosti s trestnou činností, v níž figurují střelné zbraně, další usnadnění operativní spolupráce a výměny informací mezi donucovacími orgány, omezení ilegálního držení střelných zbraní a snížení rizika šíření a odklonu střelných zbraní, střeliva a výbušnin.

Rovněž se setrvale investovalo do struktur pro boj proti organizované trestné činnosti, což vedlo k posílení specializovaných soudních a policejních orgánů. **Výsledky v oblasti pravomocných odsouzení** za organizovanou trestnou činnost však ukazují, že kapacita donucovacích orgánů a soudnictví k úspěšnému vyšetřování, stíhání a souzení důležitých případů organizované trestné činnosti, a tudíž odrazování potenciálních pachatelů, je i nadále nedostatečná. Je tomu tak i v souvislosti s bojem proti obchodování s lidmi, což zahrnuje rovněž poskytování ochrany a podpory obětem.

V zemích západního Balkánu a v Turecku musí příslušné orgány účinně reagovat, aby předcházely prorůstání organizované trestné činnosti do ekonomik. Je zapotřebí také další úsilí k rychlejšímu vysledování majetku pocházejícího z trestné činnosti prostřednictvím finančního vyšetřování a zajištění účinnější konfiskace a vymáhání výnosů z trestné činnosti. Kromě toho musí donucovací orgány posílit svou kapacitu k řešení nově se objevujících variací trestné činnosti, zejména různých forem počítačové kriminality. Spolupráce v oblasti kyberkriminality roste.

Pozitivní příklady v tomto regionu byly zaznamenány v **Albánii**, kde bylo dosaženo značného pokroku v mezinárodní policejní spolupráci vedoucí k zatčení vysoce postavených osob a v potírání výroby drog a obchodování s nimi. **Severní Makedonie** učinila v boji proti organizované trestné činnosti určitý pokrok a to i na operační úrovni. Rovněž **Černá Hora** zaznamenala určitý pokrok ve zlepšování přístupu donucovacích orgánů ke klíčovým databázím a zvyšování počtu vyšetřovatelů a odborníků v klíkových oblastech. Kromě toho výsledky, mimo jiné bezprecedentní záchyty drog, přinášela dobře zavedená mezinárodní policejní spolupráce. **Kosovo, Srbsko a Turecko** však dosáhly jen omezeného pokroku v boji proti organizované trestné činnosti a k žádnému pokroku nedošlo v **Bosně a Hercegovině**, kde dosud nefunguje kontaktní místo pro spolupráci s Europol.

Spolupráce se západním Balkánem v oblasti **boje proti terorismu** a předcházení radikalizaci má i nadále zásadní význam. V tomto regionu sice stále existují extrémní náboženské a politické ideologie a nárůst online fór radikalizace obecně vzbuzuje obavy, avšak během

stálým nástrojem, jak je stanoveno v [závěrech Rady o platformě EMPACT 2022+](#). V květnu 2021 přijala Rada [závěry, jež stanoví priority platformy EMPACT pro její příští cyklus](#) (leden 2022 až prosinec 2025).

¹¹ Sdělení o strategii EU pro boj proti organizované trestné činnosti na období 2021–2025 (COM(2021) 170 final, 14.4.2021).

vykazovaného období nebyly hlášeny žádné extrémní či násilné incidenty (terorismus, extremismus, radikalismus) a bezpečnostní situace v regionu byla i nadále stabilní.

Fórum ministrů spravedlnosti a vnitra EU a zemí západního Balkánu, jež se konalo v říjnu 2020, zopakovalo platnost společného akčního plánu pro boj proti terorismu pro západní Balkán a znovu potvrdilo závazek dostát jeho cílům i po roce 2020. Společný akční plán a příslušná prováděcí opatření proto zůstávají rámcem pro společnou práci při předcházení radikalizaci, jež vede k násilnému extremismu a terorismu, na základě pěti cílů a opírá se o silnou regionální spolupráci. Pandemie sice ve většině regionu zpomalila provádění, avšak určitého pokroku bylo dosaženo v rozvoji protiteroristických strategií, přijímání příslušných právních předpisů, posilování příslušných institucionálních kapacit a zavádění opatření proti radikalizaci. Je zapotřebí další pokrok k zajištění úplného provedení dohodnutých cílů a opatření. Obecně je třeba vyvinout větší úsilí k předcházení všech forem radikalizace, včetně náboženské, etnicko-nacionalistické nebo politické povahy.

Albánie přijala v prosinci 2020 novou národní meziodvětvovou strategii a akční plán pro boj proti terorismu a splnila své závazky vyplývající ze společného akčního plánu. Ohledně praní peněz Albánie pokračovala ve sbližování svých právních předpisů s *acquis* EU. **Černá Hora** provádí svou strategii pro předcházení násilnému extremismu a boj proti němu na období 2020–2024 se zvláštním zaměřením na vazební zařízení. Využívá přitom podpory občanské společnosti. **Severní Makedonie** nadále provádí národní strategii (2018–2022) pro boj proti terorismu a násilnému extremismu. **Bosně a Hercegovině** a **Srbsku** by prospěl strategičtější přístup k boji proti terorismu. Strategie Bosny a Hercegoviny v této oblasti již pozbyla platnosti, měla by tedy být přijata a prováděna navazující strategie na období 2021–2025, která by byla v souladu s politikou EU, zejména pokud jde o předcházení násilnému extremismu a boj proti němu. Bude zapotřebí zavést účinnější protiteroristické struktury. Bosna a Hercegovina potřebuje nový zákon o boji proti praní peněz a financování terorismu v souladu s právními normami EU (tj. čtvrtou směrnici o boji proti praní peněz). V Srbsku stále neexistují klíčové právní předpisy o boji proti terorismu. **Kosovo** plánuje přijmout novou společnou strategii pro boj proti terorismu a násilnému extremismu. Ministr vnitra zůstává národním koordinátorem a je třeba obnovit úřad podporující koordinátora a hrát silnější roli v interinstitucionální koordinaci.

Někteří partneři v regionu (Albánie, Kosovo a Severní Makedonie) systematicky repatriují **zahraniční teroristické bojovníky** a rodinné příslušníky. Ve většině zemí západního Balkánu přináší repatriace zahraničních teroristických bojovníků, jejich návrat z bývalých bojových zón a jejich účinné a systémové znovuzačlenění a resocializace problémy. **Kosovo** dosáhlo dobrého pokroku při rehabilitaci a opětovné integraci zahraničních teroristických bojovníků a jejich rodin, přestože panují obavy ohledně předčasného podmíněného propuštění násilných extremistických pachatelů z vězení. Na celém západním Balkáně je třeba zlepšit sledování reintegračních a resocializačních opatření, a to i ve vězení. Sem patří zejména spolupráce mezi institucemi na vnitrostátní a místní úrovni. Významného pokroku dosáhla výměna informací prostřednictvím aplikace Europolu pro bezpečnou výměnu informací (SIENA). Partneři ze západního Balkánu by měli i nadále aktivně předávat informace o návratu zahraničních teroristických bojovníků a jejich rodin prostřednictvím vhodných kanálů. **Černá Hora** si dobře vyměňuje informace o zahraničních teroristických bojovnících s Europolem a EUROJUSTem. **Severní Makedonie** přijala v červnu 2020 národní plán pro opětovnou integraci, resocializaci a rehabilitaci navracejících se zahraničních teroristických bojovníků a jejich rodinných příslušníků.

Turecko nadále čelí hrozbám ze strany teroristických skupin. Vláda má sice legitimní právo a odpovědnost, pokud jde o boj proti terorismu, avšak její právní rámec a reakce musí být

uvedeny do souladu s evropskými normami a s *acquis* EU. Protiteroristická opatření musí být přiměřená a prováděna v souladu se zásadami právního státu, lidskými právy a základními svobodami. Turecko by mělo přestat používat široký výklad svého protiteroristického zákona k zatýkání a zadržování novinářů, spisovatelů, právníků, politiků, akademických pracovníků, obránců lidských práv a osob vyjadřujících se kriticky. Turecko upřednostnilo boj proti Kurdské straně pracujících (PKK), která zůstává na seznamu EU uvádějícím osoby, skupiny a subjekty zapojené do teroristických činů, a potlačení Gülenova hnutí. Turecko disponuje dobře rozvinutými institucionálními kapacitami, avšak nadále čelí vážným rizikům praní peněz a financování terorismu. Dosáhlo sice pokroku v posilování svého rámce pro boj proti praní peněz a financování terorismu, avšak stále neprovedlo doporučení Finančního akčního výboru (FATF). Tato země musí vypracovat komplexní strategii a akční plán pro boj proti praní peněz a financování terorismu.

Zlepšila se účinnost a včasnost tureckého mechanismu zmrazení majetku a země pokračovala ve svém úsilí v boji proti buňkám domácích a zahraničních teroristických bojovníků. Policejní a soudní spolupráce s členskými státy EU a agenturami EU v oblasti boje proti terorismu byla i nadále omezená z důvodu neexistence vnitrostátních zákonů na ochranu osobních údajů, jež by byly v souladu s evropskými normami a *acquis* EU, a rozdílů v definici teroristických trestných činů a postihu za ně. Turecko by mělo pokračovat ve svém úsilí účinně předcházet radikalizaci vedoucí k násilnému extremismu a terorismu a bojovat proti ní, a to za úplného dodržování základních práv.

V zemích procesu rozšíření byly i nadále vážným problémem **hybridní hrozby**, včetně kybernetických útoků a především dezinformací a zavádějících informací. Zejména v regionu západního Balkánu státní a nestátní subjekty, včetně z oblastí mimo tento region, nadále šířily dezinformace s cílem zpochybnit důvěryhodnost EU, podkopávat důvěru veřejnosti v demokratické instituce a prohlubovat polarizaci. Dezinformační kampaně a šíření zavádějících informací byly obzvláště intenzivní během pandemie COVID-19, ale také v době před volbami. Převážnou část dezinformací v regionu vytvářejí a šíří domácí aktéři pro domácí účely, ačkoli aktivní jsou rovněž zástupci třetích zemí.

V souladu s prioritami EU stanovenými ve společném rámci pro boj proti hybridním hrozbám¹², strategii pro západní Balkán a v Záhřebském prohlášení¹³ prohloubily ESVČ a Komise svůj politický dialog s partnery procesu rozšíření v oblasti boje proti hybridním hrozbám, zejména pokud jde o kybernetickou odolnost, ochranu kritických infrastruktur, strategickou komunikaci a řešení dezinformací. Strategická komunikace se i nadále zaměřovala na tematické komunikační kampaně zdůrazňující přínosy podpory EU pro občany a ekonomiky a na opatření veřejné diplomacie s přímým dosahem pro občany, zejména mladé lidi, k podnícení diskuse o společné evropské budoucnosti. EU současně pokračovala ve sdílení politického a strategického vývoje vztahů mezi EU a západním Balkánem prostřednictvím internetových a sociálních médií. V regionu usilujícím o rozšíření zůstává prioritou podpora svobody projevu a nezávislé žurnalistiky. Klíčovou součástí Digitální agendy pro západní Balkán¹⁴ a prioritou nové strategie EU v oblasti kybernetické bezpečnosti¹⁵ je pak budování kapacit v oblasti kybernetické bezpečnosti.

¹² JOIN(2016) 18 final.

¹³ [Záhřebské prohlášení ze dne 6. května 2020 \(europa.eu\)](#).

¹⁴ [Launching of Digital Agenda for Western Balkans \(Zavedení digitální agendy pro západní Balkán\) \(europa.eu\)](#).

¹⁵ JOIN(2020) 18 final.

Nelegální **migrace** byla v zemích západního Balkánu a v Turecku i nadále klíčovým problémem. Pokračovala spolupráce ohledně migračních tras přes východní Středomoří / západní Balkán. Obavy přetrvávají ohledně převaděčství migrantů, nezletilých osob bez doprovodu, obchodování s lidmi a nedostatečné kapacity vnitrostátních azylových systémů. Krize v Afghánistánu může vést k dalšímu nárůstu počtu afghánských uprchlíků a vyžaduje pokračující úzkou spolupráci mezi EU a partnerskými zeměmi.

V roce 2021 se celkový počet nelegálních vstupů ze **západního Balkánu** do EU ve srovnání s rokem 2020 zvýšil a jen během prvních sedmi měsíců bylo zaznamenáno přibližně 23 000 případů zadržení na základě neoprávněného překročení hranic, ve srovnání s přibližně 27 000 nelegálních vstupů za celý rok 2020. Intenzivní migrační pohyby vedly i nadále k velkému počtu uprchlíků a migrantů přítomných v regionu, zejména v Srbsku a Bosně a Hercegovině. V současné době je v regionu přibližně 20 000 migrantů a uprchlíků. Kromě toho se odhaduje, že jsou tisíce lidí mimo přijímací zařízení.

Je sice dosahováno pokroku, avšak v zemích západního Balkánu je zapotřebí dalšího úsilí o vytvoření nových nebo stabilnějších institucí, zákonů a postupů v oblasti azylu, navrácení a správy hranic, a to rovněž s ohledem na provedení komplexního a náročného *acquis* EU. Partneri ze západního Balkánu by rovněž měli přijmout odpovědnost za veškeré aspekty migrace a vzít je za vlastní. Je zapotřebí posílit azylové systémy, zintenzivnit dobrovolné i nedobrovolné navrácení a spolupráci při zpětném přebírání se zeměmi původu, jakož i regionální a mezinárodní spolupráci v boji proti skupinám organizované trestné činnosti zapojeným do převaděčství migrantů a obchodování s lidmi. Klíčová zůstává i nadále regionální spolupráce a koordinace s EU.

Byla dokončena jednání s pěti zeměmi tohoto regionu o dohodách o postavení jednotek, které Evropské agentuře pro pohraniční a pobřežní stráž umožní nasazení jednotek Evropské pohraniční a pobřežní stráže (Frontex) s výkonnými pravomocemi v oblastech sousedících s vnější hranicí EU, které podpoří vnitrostátní pohraniční orgány, avšak s Bosnou a Hercegovinou a Severní Makedonií dosud nebyly podepsány. Pro posílení správy hranic a ochrany hranic je klíčovou prioritou to, aby vstoupily v platnost všechny dohody o postavení jednotek Evropské pohraniční a pobřežní stráže a aby tyto dohody byly účinně prováděny. Dohody s Albánií, Černou Horou a Srbskem již v platnost vstoupily a nasazení bylo zahájeno.

Turecko i nadále hostí největší počet uprchlíků na světě. Na jeho území žijí přibližně 4 miliony uprchlíků ze Sýrie a dalších zemí. V prvních osmi měsících roku 2021 činil celkový počet vstupů z Turecka do EU 9 703 osob oproti 12 331 lidem v tomtéž období roku 2020. Přestože byl migrační tlak nízký rovněž na pozemních a námořních hranicích mezi Tureckem a Řeckem, v témže období přišlo z Turecka do Itálie 4 739 osob ve srovnání s 1 111 lidmi v roce 2020. Celkový počet nelegálních vstupů na Kypr činil ve stejné době 5 553 osob (4 957 po překročení demarkační linie) oproti 3 800 v roce 2020.

Vzhledem k situaci v Afghánistánu a vnímání migrantů tureckým obyvatelstvem turecké orgány posilují pohraniční infrastrukturu podél hranice s Íránem. Turecké orgány rovněž navyšují zdroje na předcházení převaděčství migrantů a boj proti němu, v zájmu boje proti převaděčským sítím je však zapotřebí větší mezinárodní spolupráce v oblasti vymáhání práva na celé migrační trase ze zemí původu do Turecka, západního Balkánu a EU. Klíčovou prioritou zůstává pokračující úzká spolupráce v oblasti správy hranic a boje proti převaděčství migrantů.

Fungování demokratických institucí

Pro přístupující země zůstává naléhavým úkolem zajištění důvěryhodných a udržitelných reform v oblasti demokracie. Nedostatek skutečné politické vůle byl i nadále hlavním důvodem nedostatečného pokroku či dokonce zhoršení situace.

V partnerských zemích **západního Balkánu** fungování demokratických systémů a institucí stále brání silná politická polarizace, bojkoty voleb a parlamentní práce opozicí a v některých případech zjevná nedůvěra napříč politickým spektrem, zejména v rámci parlamentů. V **Srbsku** se parlament a politické síly nadále zapojovaly do mezistranického dialogu vedeného Evropským parlamentem s cílem vytvářet široký konsensus napříč politickým spektrem ve vztahu k reformám souvisejícím s EU, který má pro pokrok této země na její cestě do EU zásadní význam. Na zářijovém plenárním zasedání dosáhli spoluzprostředkovatelé z evropského a srbského parlamentu dohody o pracovním dokumentu, jenž obsahuje 16 opatření ke zvýšení důvěry ve volební proces a soubor konkrétních kroků a harmonogramů. V některých zemích zaznívala během plenárních rozprav štvavá rétorika proti politickým oponentům. Práce parlamentu pokračovala navzdory omezením souvisejícím s COVID-19. Demokratická společnost založená na zásadách právního státu vyžaduje jednoznačné řešení korupce a zajištění nezávislosti a účinnosti soudních systémů.

V **Černé Hoře** vedly parlamentní volby ke změně vládnoucí koalice a vzniklo nové rozložení politických sil. Neshody mezi výkonnou a zákonodárnou mocí zpomalily reformy a nové právní předpisy zavedené parlamentní většinou zpochybňují dřívější úspěchy. V **Kosovu** představuje vítězství opoziční aliance v parlamentních volbách zásadní politickou změnu a vedlo k tomu, že vláda získala v parlamentu solidní většinu. Dne 17. října 2021 se v Kosovu konaly místní volby s rozmístěním volební pozorovatelské mise EU, která po volbách vydá posouzení. Přestože byly volby v tomto regionu obecně dobře zorganizované, a to i prostřednictvím většího využívání informačních technologií v **Albánii**, řada doporučení předchozích volebních pozorovatelských misí v regionu ohledně sčítání voličů, seznamů voličů, financování kampaní, řešení sporů a sankcí za porušování volebního zákona dosud nebyla řádně provedena a je třeba vyřešit strukturální nedostatky. V celém regionu stále vyžaduje další značné úsilí především zajištění větší transparentnosti a odpovědnosti při financování politických stran a volebních kampaní a také rovný přístup ke sdělovacím prostředkům. V **Bosně a Hercegovině** byla v květnu 2021 zřízena meziagenturní pracovní skupina, jež má diskutovat o volebních a ústavních reformách. Politici aktéři a instituce se musí zapojit do transparentního a inkluzivního dialogu s cílem řešit dlouhodobé volební nedostatky před příštími všeobecnými volbami v říjnu 2022.

V **Turecku** během sledovaného období pokračovalo zhoršování situace v oblasti demokracie. Turecko musí sladit svůj ústavní rámec s evropskými normami. Navzdory zrušení nouzového stavu v červenci 2018 zůstala v právním řádu zavedena některá právní ustanovení, která vládním úřadům udělují mimořádné pravomoci a zachovávají několik restriktivních prvků výjimečného stavu a ohrožují demokracii a základní práva. V červenci 2021 schválil turecký parlament návrh, jenž prodlužuje dobu trvání těchto omezujících prvků výjimečného stavu o další rok. Pro osoby, které byly nouzovými legislativními nařízeními negativně postiženy, přetrvává omezený přístup ke spravedlnosti. Exekutivní prezidentský systém nezajišťuje řádné a účinné oddělení pravomocí, čímž snižuje demokratickou odpovědnost výkonné moci. Násilně odvolaní starostové na jihovýchodě byli nadále nahrazováni vládou jmenovanými správci, což je v rozporu se stanoviskem Benátské komise z června 2020¹⁶. Kroky soudnictví zaměřené proti opozičním stranám a sdělovacím prostředkům vážně ohrozily legitimitu

¹⁶ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2020\)011-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2020)011-e)

tureckých demokratických institucí a politický pluralismus. V tomto ohledu je dalším znepokojivým signálem rozhodnutí Ústavního soudu přijmout obžalobu požadující rozpuštění druhé největší opoziční strany. Pokračovala politizace veřejné správy. Občanská společnost byla pod setrvalým tlakem a její prostor pro svobodné působení se dále zmenšoval.

Reforma veřejné správy

Orgány veřejné správy navrhuji a provádějí veřejné politiky, spravují veřejné investice a poskytují základní veřejné služby, jež zvyšují blahobyt všech občanů. Aby orgány veřejné správy budovaly důvěru, musí být transparentní, odpovědné a účinné. Během loňského roku sice došlo k pokroku, avšak hlavní nedostatky se týkají různých forem politizace.

Do určité míry se zlepšilo **plánování politik**, ve veřejné správě je však zapotřebí další úsilí k zajištění přísné kontroly kvality ze strany ústředních vlád a k posílení kapacit pro tvorbu politik podložených fakty a posílení kultury tvorby politik na základě důkazů. Měla by se zvýšit kapacita pro **monitorování politik**.

V Černé Hoře se celková kvalita strategických dokumentů vytvořených během vykazovaného období zlepšila. Severní Makedonie přijala novou metodiku pro přípravu, sledování a podávání zpráv o odvětvových strategiích, jejímž cílem je posílit plánování politik. V Albánii bylo dosaženo určitého pokroku při provádění posouzení dopadů právních předpisů, zlepšení mechanismů řízení veřejných konzultací a zavedení IT systémů pro integrované plánování. Obecně lze říci, že politiky, právní předpisy a veřejné investice v regionu se stále často připravují bez posouzení dopadů.

Nejvyšší prioritou zůstává **odpovědnost** orgánů veřejné správy. Veřejné subjekty nejsou vždy vytvářeny a organizovány účinně. V Černé Hoře vedly nedávné reorganizace veřejné správy k významným změnám zaměstnanců, a to i na vyšších pozicích, což ohrozilo schopnost této země udržet v mnoha odvětvích pracovníky zkušené v záležitostech přistoupení k EU. V Albánii byly v posledních letech vytvořeny podřízené agentury bez strategického plánování. V Kosovu došlo ke zpožděním při uplatňování nedávno přijatého legislativního rámce, který má zlepšit organizaci a odpovědnost správy. V Severní Makedonii musí být ještě přijat nový zákon o organizaci státu, který má zjednodušit institucionální rámec, odstranit překrývající se pravomoci a zvýšit účinnost správy. V Turecku chybí komplexní program reformy veřejné správy a vedoucí instituce, která by za tento proces zodpovídala.

Ve většině zemí je stále třeba zajistit **lidské zdroje a řízení veřejné služby**, včetně manažerské odpovědnosti a zvýšení profesionality veřejné služby, udělením větších pravomocí vedoucím pracovníkům na vyšší i nižší úrovni a přenesením rozhodovacích pravomocí na ně. Transparentní a na zásluhách založené postupy náboru, povyšování, přeložení na nižší pozici a propouštění musí být zakotveny v legislativních rámcích a musí být v sektoru veřejných služeb důsledně uplatňovány na ústřední i místní úrovni. Struktura státní správy by měla zajistit účinné vymezení odpovědnosti. Albánie dokončila klíčové kroky tím, že plně digitalizovala proces náboru státních zaměstnanců v zájmu zajištění větší transparentnosti. V Srbsku nebylo dosaženo žádného pokroku ohledně snížení nadměrného počtu výkonných funkcí ve vrcholném vedení. V Bosně a Hercegovině nadále brání mobilitě státních zaměstnanců a vzniku správního prostoru se stejnými standardy rozdílné pracovní podmínky vyplývající z různých právních předpisů v oblasti veřejné služby a různé postupy na různých úrovních státní správy. Většina zemí vynaložila úsilí na zlepšení služeb poskytovaných podnikům a široké veřejnosti. Srbsko, Albánie, Černá Hora a Severní Makedonie zahájily v reakci na pandemii COVID-19 iniciativy a služby v oblasti

elektronické veřejné správy. V Turecku nadále vyvolává obavy odpovědnost správy a řízení lidských zdrojů. Pokračovala politizace státní správy a politická vůle k reformám stále chybí.

Je třeba zohlednit **úlohu regionálních a místních orgánů** v procesu sbližování s EU a konečném uplatňování pravidel EU. Je tudíž zapotřebí zajistit náležitou rovnováhu mezi ústředními, regionálními a místními orgány státní správy. Zdrojem hlubokého znepokojení zůstávají v Turecku rozhodnutí a opatření přijatá orgány proti obcím, jejichž starostové pocházejí z opozičních stran.

Je třeba posílit **správní kapacitu** a profesní normy subjektů pověřených prováděním *acquis* EU a zaručit nezávislost regulačních subjektů.

Fungování **systémů zadávání veřejných zakázek a řízení veřejných financí** je nadále problematické. Celkově je velmi omezená transparentnost a odpovědnost v souvislosti s opatřeními ohledně COVID-19.

Kosovo, Černá Hora a Srbsko pokročily v digitalizaci systémů zadávání veřejných zakázek. V Srbsku mezitím vyvstal problém obcházení norem EU v oblasti zadávání veřejných zakázek, neboť 54 % kumulativní hodnoty všech veřejných zakázek v roce 2020 bylo z uplatňování zákona o veřejných zakázkách vyňato. Koncese Černé Hory na provozování letišť musí být předmětem nabídkového řízení v souladu s normami EU o spravedlivém a transparentním zadávání veřejných zakázek. Severní Makedonie a Srbsko poněkud posílily kapacity ve svých systémech zadávání veřejných zakázek, rozvoji kapacit je však třeba věnovat přednostní péči v Albánii, Bosně a Hercegovině a Kosovu. Albánie a Černá Hora zlepšily své právní předpisy v oblasti veřejných zakázek a Albánie přijala vůbec první strategii v této oblasti. Po většinu sledovaného období poskytovala Bosna a Hercegovina při zadávání veřejných zakázek preferenční zacházení domácím uchazečům, což je v rozporu s dohodou o stabilizaci a přidružení.

V Turecku byly nadále zaznamenány velké nedostatky, pokud jde o sbližování s *acquis* EU, jelikož působnost pravidel pro zadávání veřejných zakázek je výrazně omezena různými výjimkami, jakož i diskriminačními výhodami cen na domácím trhu a kompenzačními praktikami. Používání elektronického systému zadávání veřejných zakázek se v Turecku čtyřnásobně zvýšilo.

Zásadní význam má reforma vnitrostátních systémů řízení za účelem posílení manažerské odpovědnosti, **řádné správy financí** a externího auditu veřejných prostředků. Během pandemie COVID-19 byl pokrok v oblasti veřejných vnitřních kontrol a manažerské odpovědnosti pomalý, ale Albánie a Srbsko dosáhly značného pokroku při definování strategického rámce a vypracování metodiky pro provádění svých reforem. Albánie se v roce 2020 snažila více provádět doporučení albánského státního kontrolního úřadu, zejména s cílem řešit nedostatky, jež snižují dopad externích auditů, omezenou legislativní kontrolu a nedostatečné zapojení veřejnosti. Černá Hora výrazně zlepšila opatření přijatá v návaznosti na doporučení auditu a dosáhla otevřenější a transparentnější komunikace s Parlamentem a širokou veřejností. Albánie podnikla rozhodné kroky k posílení vnitřní finanční kontroly ve veřejné správě a přijala opatření k přenesení finančních povinností, monitorování interních auditů a přijímání následných opatření.

Přestože posílení systémů a kapacit **řízení veřejných investic** je stanoveno jako priorita pro všechny země procesu rozšíření, zejména v souvislosti s hospodářským a investičním plánem pro západní Balkán, v loňském roce bylo v této oblasti dosaženo jen malého pokroku. Avšak vzhledem k tomu, že Černá Hora v roce 2021 provádí posouzení řízení veřejných investic, mají nyní všechny ekonomiky západního Balkánu fakticky podložena doporučení, jak zvýšit účinnost veřejných investic.

Všechny kandidátské země a potenciální kandidátské země musí posílit své kapacity k tvorbě kvalitní **statistiky** v souladu se zásadami Kodexu evropské statistiky, jež jsou založeny na profesionální nezávislosti, nestrannosti, spolehlivosti, transparentnosti a důvěrnosti. Je rovněž nezbytné zvýšit poskytování údajů Eurostatu. V zemích západního Balkánu a v Turecku se statistické úřady zaměřují především na sčítání lidu a obydlí a na provádění sčítání by měly být vyčleněny dostatečné zdroje. Jedním konkrétním odvětvím, v němž musí pokročit všechny země, je ESA 2010, Evropský systém účtů (makroekonomické statistiky).

Ekonomika

Pandemie COVID-19 měla v roce 2020 významný negativní dopad na hospodářský růst na západním Balkáně a v Turecku. Hospodářská aktivita na západním Balkáně poklesla o 3,4 %. Určitou expanzi vykázalo v roce 2020 Turecko (1,8% růst reálného HDP). Hloubka hospodářského útlumu v zemích západního Balkánu se roce 2020 značně lišila: od relativně mírného ve výši 1 % HDP v Srbsku až po velmi prudký pokles produkce ve výši 15,2 % v Černé Hoře. V ostatních zemích došlo ke střednímu poklesu (Bosna a Hercegovina 4,6 %, Albánie 3,8 %, Severní Makedonie 4,5 % a Kosovo 4,1 %). Odvětvová struktura ekonomik, zejména podíl cestovního ruchu, hrála ústřední roli v závažnosti hospodářských dopadů a zapříčinila zejména velmi prudký pokles v Černé Hoře. Silná zemědělská sezóna měla zmírňující dopad především v Srbsku a Albánii. Na hospodářské výsledky měly dopad i rozdíly v politické reakci na krizi, zejména v důsledku různého stupně dostupného politického prostoru. V Turecku byl hospodářský růst doprovázen pokračující vysokou inflací, rostoucími vnějšími schodky a pokračující devalvací měny, což je do značné míry spojeno se zvýšeným vnímáním rizika, jež s sebou nesou časté změny guvernéra centrální banky.

Většina ekonomik předpokládá, že v roce 2021 dojde k opětovnému oživení a poté se zotaví nebo překročí předpandemickou míru expanzního růstu. V návaznosti na vysoké fiskální schodky spojené s krizí a podstatné zvýšení poměru dluhu k HDP v roce 2020 se plánuje, že postupná fiskální konsolidace začne od roku 2021 nebo 2022.

Nicméně k podnícení udržitelného oživení ve střednědobém horizontu je zapotřebí dále zrychlovat provádění **strukturálních reforem**. Je to zásadní pro splnění dvou hospodářských kritérií členství v EU: zajistit funkční tržní hospodářství a prokázat způsobilost odolávat konkurenčnímu tlaku a tržním silám v rámci EU. Zatímco průměrné skóre pro provádění reformních opatření ERP v roce 2020 činilo pouze 2,7 % (z 5), úroveň provádění společně dohodnutých doporučení podstatně vzrostla z 35,5 % u politických pokynů přijatých v roce 2019 na 50,8 % v roce 2020. Toto zlepšení souvisí především se zvláštní krátkodobou povahou mnoha doporučených opatření k mírnění krize COVID-19.

Trhy práce v zemích západního Balkánu a v Turecku se i nadále vyznačují celkově nízkou aktivitou a nízkou zaměstnaností a také vysokou neformálností a nezaměstnaností. Míra ekonomické aktivity se ve všech zemích v roce 2020 snížila, neboť lidé během krize COVID-19 z trhu práce spíše odcházeli. Závažným problémem zůstává nízká míra integrace žen a mladých lidí na trhu práce. V červenci 2021 schválily země západního Balkánu prohlášení o zajištění udržitelné integrace mladých lidí na trhu práce a přijetí konkrétních kroků k postupnému zavedení, provádění a posílení systémů záruk pro mladé lidi. K řešení problémů na trhu práce jsou klíčové reformy vzdělávacích systémů a investice do nich, prohlubování dovedností a rekvalifikace.

Digitalizace průmyslu a rozvoj **digitálních** dovedností ve všech segmentech společnosti mají zásadní význam pro podporu zaměstnatelnosti a rozvoj digitální ekonomiky. V září 2020 byl

přijat akční plán digitálního vzdělávání na období 2021–2027¹⁷, jehož cílem je napomoci tomu, aby systémy vzdělávání a odborné přípravy řešily problémy spojené s krizí COVID-19 a podporovaly dlouhodobou digitální transformaci. Proměnilo se rovněž mediální prostředí, jež vyžaduje opatření na podporu regulační nezávislosti a ochranu nezletilých osob v digitálních médiích.

III. SCHOPNOST PŘEVZÍT ZÁVAZKY VYPLÝVAJÍCÍ Z ČLENSTVÍ

Revidovaná metodika organizuje kapitoly jednání do tematických okruhů s cílem vnést další dynamiku a podnítit vzájemné obohacování. Tento nový přístup se odráží i v následující prezentaci harmonizace s *acquis* EU.

Tematický okruh **vnitřní trh** zahrnuje: volný pohyb zboží (kapitola 1); volný pohyb pracovníků (kapitola 2); právo usazování a volný pohyb služeb (kapitola 3); volný pohyb kapitálu (kapitola 4); právo obchodních společností (kapitola 6); právo duševního vlastnictví (kapitola 7); politiku hospodářské soutěže (kapitola 8); finanční služby (kapitola 9) a ochranu spotřebitele a zdraví (kapitola 28). Dosažení souladu v těchto oblastech má zásadní význam pro plné využití dohod o stabilizaci a přidružení a pro další růst obchodní integrace s EU – zdaleka největším obchodním partnerem regionu. Rovněž zvýší atraktivitu investic EU a usnadní synergie dodavatelského řetězce, vznik pracovních míst a přístup ke kapitálu.

V řadě oblastí vnitřního trhu je připravenost západního Balkánu obecně na mírně pokročilé úrovni. Kosovo dosáhlo určitého pokroku v oblasti volného pohybu zboží, zatímco ostatní partneři ze západního Balkánu dosáhli v této oblasti jen omezeného pokroku. Černá Hora a Srbsko dosáhly určitého pokroku v oblasti volného pohybu služeb, Albánie, Kosovo, Černá Hora a Severní Makedonie zase dosáhly určitého pokroku v oblasti volného pohybu kapitálu a v oblasti politiky hospodářské soutěže zase pokročily Bosna a Hercegovina, Kosovo a Černá Hora. Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo a Černá Hora dosáhly pokroku rovněž v oblasti finančních služeb.

Regionální spolupráce a inkluzivní rámce regionální spolupráce, jako je strategie EU pro jadransko-jónský region (EUSAIR) nebo strategie EU pro Podunají (EUSDR) i nadále usnadňovaly přípravy na případnou účast na vnitřním trhu EU. Společný regionální trh západního Balkánu, který staví na pravidlech a normách EU, je základním kamenem integrace tohoto regionu do jednotného trhu EU před přistoupením. Na summitu v Sofii dne 10. listopadu 2020 přijali vedoucí představitelé šesti zemí západního Balkánu akční plán pro společný regionální trh a prohlášení o zelené agendě pro západní Balkán.

Turecko dosáhlo určitého pokroku v oblasti volného pohybu kapitálu, finančních služeb a politiky hospodářské soutěže. V této oblasti však přetrvávají vážné obavy ohledně státní podpory. Dosáhlo pokročilé fáze v oblasti práva obchodních společností a má dobrou úroveň připravenosti v oblasti volného pohybu zboží, finančních služeb, ochrany spotřebitele a zdraví a práva duševního vlastnictví. Na nízké úrovni zůstává připravenost v oblastech volného pohybu služeb a volného pohybu pracovníků, kde nebylo dosaženo žádného pokroku.

Tematický okruh **konkurenceschopnost a růst podporující začlenění** zahrnuje: informační společnost a média (kapitola 10); daně (kapitola 16); hospodářskou a měnovou politiku (kapitola 17); sociální politiku a zaměstnanost (kapitola 19); průmyslovou politiku (kapitola 20); vědu a výzkum (kapitola 25); vzdělávání a kulturu (kapitola 26) a cla (kapitola 29).

¹⁷ COM/2020/624 final.

Reformy v těchto oblastech jsou mimořádně důležité pro programy hospodářských reforem zemí západního Balkánu a dostává se jim podpory prostřednictvím hospodářského a investičního plánu, neboť přispějí ke zvýšení konkurenceschopnosti regionu a jeho atraktivitě pro podniky a pomohou snížit stávající rozdíly oproti hospodářství EU.

Většina partnerů ze západního Balkánu má v oblastech souvisejících s tímto tematickým okruhem mírnou úroveň připravenosti. Bosna a Hercegovina však zůstává i nadále v počáteční fázi v několika oblastech. Pokud jde o daně, dobrého pokroku dosáhlo Srbsko, Bosna a Hercegovina naopak nedosáhla žádného pokroku a všichni ostatní partneři pokročili v určité míře. Pokud jde o oblast celní unie, Severní Makedonie dosáhla dobrého pokroku, pokrok Srbska a Albánie byl omezený a u Kosova a Černé Hory k žádnému pokroku nedošlo. V oblasti vzdělávání a kultury dosáhly určitého pokroku Černá Hora, Srbsko a Albánie. Ve vědě a výzkumu dosáhla značného pokroku Albánie, zatímco Bosna a Hercegovina, Černá Hora a Srbsko dosáhly určitého pokroku. Určitého pokrokem v oblasti informační společnosti a médií dosáhly mezi partnery ze západního Balkánu Albánie a Kosovo, v oblasti hospodářské a měnové politiky Severní Makedonie, v oblasti sociální politiky a zaměstnanosti Albánie a Severní Makedonie. V oblasti podnikové a průmyslové politiky dosáhli jistého pokroku všichni partneři ze západního Balkánu, kromě Bosny a Hercegoviny.

Komise se domnívá, že Srbsko v tomto tematickém okruhu díky dosaženému pokroku splňuje všechna kritéria pro otevření, a to především díky odstranění diskriminačního zdanění dováženého alkoholu. Region musí obecně provést socioekonomické reformy s cílem řešit strukturální nedostatky, nízkou konkurenceschopnost, vysokou nezaměstnanost a dopad pandemie COVID-19. Pokrok ve sbližování s pravidly EU v oblastech DPH, spotřebních daní a přímých daní by pomohl podpořit vnitroregionální a mezinárodní obchod. Region musí rovněž výrazně posílit svůj výzkumný a inovační ekosystém, aby ekonomikám umožnil dohánět vývoj, včetně digitálních a ekologických technologií. V oblasti vzdělávání a kultury jsou Černá Hora a Srbsko průkopníky v regionu, zatímco Bosna a Hercegovina a Kosovo pokulhávají.

Turecko pokračovalo ve sbližování s *acquis* EU v omezené míře a došlo ke zhoršení situace v oblastech informační společnosti a médií, hospodářské a měnové politiky, sociální politiky a zaměstnanosti a také průmyslové politiky. Dosáhlo určitého pokroku ve vědě a výzkumu a vzdělávání a kultuře. V této oblasti však musí Turecko přidat a učinit vzdělávání inkluzivnější, zejména pro dívky. Připravenost Turecka ve vědě a výzkumu rovněž značně pokročila. Obchodní integrace Turecka s EU je vysoká a Turecko si udržuje dobrou úroveň připravenosti na celní unii, avšak dosáhlo omezeného pokroku, a to i v oblasti provádění. Odchýlení Turecka od jeho závazků v rámci celní unie mezi EU a Tureckem pokračuje a vede k vysokému počtu překážek narušujících obchod.

Zelená agenda a udržitelná konektivita jsou klíčem k udržitelnému oživení, které ob stojí i v budoucnu, a také k hospodářské integraci v rámci regionu a s EU, z níž budou mít prospěch jak podniky, tak širší veřejnost.

Tento tematický okruh zahrnuje: dopravní politiku (kapitola 14); energetiku (kapitola 15); transevropské sítě (kapitola 21) a životní prostředí a změnu klimatu (kapitola 27).

Albánie, Severní Makedonie a Srbsko jsou v oblasti energetiky středně připraveny, úroveň připravenosti Černé Hory je dobrá. V oblasti transevropských sítí mají Albánie, Bosna a Hercegovina a Kosovo určitou úroveň připravenosti, Srbsko je mírně připraveno a Severní Makedonie je připravena dobře. Albánie, Severní Makedonie, Černá Hora a Srbsko mají určitou úroveň připravenosti, pokud jde o životní prostředí a změnu klimatu. Albánie a Bosna a Hercegovina zaznamenaly určitý pokrok v oblasti dopravní politiky, v Kosovu, Severní

Makedonii a Srbsku byl tento pokrok omezený a v Černé Hoře nulový. Komise se domnívá, že Srbsko v tomto tematickém okruhu díky dosaženému pokroku splňuje všechna kritéria pro otevření, a to především díky přijetí plánu na oddělení v odvětví zemního plynu.

Ohledně energetiky dosáhlo značného pokroku Srbsko, určitého pokroku Severní Makedonie, Kosovo a Albánie a Černá Hora dosáhla omezeného pokroku. Pokud jde o transevropské sítě, Albánie, Bosna a Hercegovina a Srbsko dosáhly určitého pokroku, avšak v Kosovu, Severní Makedonii a Černé Hoře bylo dosaženo jen omezeného pokroku. V oblasti životního prostředí a změny klimatu dosáhly všechny země západního Balkánu pokroku pouze v omezené míře. Proto je zapotřebí přijmout naléhavá opatření v celém regionu s cílem urychlit sbližování s *acquis* EU a posílit provádění, prosazování právních předpisů a investice. Musí se výrazně posílit správní kapacity v tomto odvětví a provést strukturální reformy.

V roce 2020 Komise splnila svůj závazek a uvolnila 1 miliardu EUR na podporu konektivity v regionu. Portfolio konektivity v rámci investičního rámce pro západní Balkán nyní zahrnuje 45 projektů v hodnotě 1 miliardy EUR, což aktivuje investice ve výši více než 3,8 miliardy EUR. To vedlo k bezpečnějším a kratším cestám a kratším čekacím dobám na hranicích a také ke zvýšení objemu obchodu a k bezpečnějším, spolehlivějším, diverzifikovanějším a ekologičtějším dodávkám energie. Ušetřilo se přibližně 300 tun emisí CO₂. Byl zahájen první soubor projektů, jenž má pomoci realizovat stěžejní iniciativy týkající se hospodářského a investičního plánu. Tyto investice byly doprovázeny regulační činností v rámci Dopravního společenství a Energetického společenství. V digitální oblasti vstoupila dne 1. července 2021 v platnost regionální dohoda o roamingu pro západní Balkán. Agenda konektivity byla přepracována přijetím Zelené agendy pro západní Balkán, jež se zaměřuje na rozvoj udržitelných dopravních a energetických řešení v tomto regionu.

Zelená agenda pro západní Balkán je v souladu s pěti širokými oblastmi zahrnutými do zelené dohody: i) dekarbonizace, ii) odstranění znečištění ovzduší, vody a půdy, iii) oběhové hospodářství, iv) zemědělství a produkce potravin a v) ochrana biologické rozmanitosti. Hospodářský růst a nové obchodní příležitosti budou spojeny s udržitelnější spotřebou a výrobními postupy, včetně podpory oběhového hospodářství, efektivity zdrojů a lepšího opětovného využití odpadních produktů ve všech hospodářských odvětvích, i v oblasti městského a venkovského plánování, přičemž podmínkou úspěchu je udržitelnost ekosystémů.

Turecko je na mírně pokročilé úrovni připraveno v oblasti dopravní a energetické politiky. Musí dále pracovat na liberalizaci trhu s plynem a rozvíjet spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti a jaderného zabezpečení. Dosáhlo určitého pokroku v oblasti energetických a dopravních sítí, a to díky stále probíhající výstavbě železniční tratě Halkali-Kapikule spojující bulharskou hranici s Istanbulem. Turecko má určitou úroveň připravenosti v oblasti životního prostředí a změny klimatu a čelí zásadním environmentálním a klimatickým problémům, jak pokud jde o zmírňování, tak přizpůsobování se této změně. Ratifikovalo Pařížskou dohodu o změně klimatu (dosud neproběhlo předání jeho ratifikační listiny Organizaci spojených národů). Turecko rovněž vyjádřilo ochotu spolupracovat s EU na cílech Zelené dohody pro Evropu. To je příznivý vývoj. Zohledňování oblasti klimatu v ostatních politikách však zůstává omezené.

Přípravy stagnují, pokud jde o **zdroje, zemědělství a soudržnost**. Tento tematický okruh zahrnuje: zemědělství a rozvoj venkova (kapitola 11); bezpečnost potravin, veterinární a rostlinolékařskou politiku (kapitola 12); rybolov (kapitola 13); regionální politiku a koordinaci strukturálních nástrojů (kapitola 22) a finanční a rozpočtová ustanovení (kapitola 33).

Severní Makedonie, Černá Hora a Srbsko jsou ve většině kapitol tohoto tematického okruhu mírně připraveny. V Albánii a Kosovu bylo převážně dosaženo určitého stupně připravenosti, Bosna a Hercegovina je však teprve v rané fázi ve všech kapitolách.

V oblasti zemědělství a rozvoje venkova dosáhly Albánie, Černá Hora a Severní Makedonie určitého pokroku, Bosna a Hercegovina nepokročila vůbec. V oblasti bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské politiky dosáhly Severní Makedonie a Černá Hora dobrého pokroku, Albánie určitého pokroku a Bosna a Hercegovina, Kosovo a Srbsko jen omezeného pokroku. V oblasti rybolovu dosáhla značného pokroku Albánie. Černá Hora dosáhla určitého pokroku. Ohledně regionální politiky a koordinace strukturálních nástrojů nepokročila Bosna a Hercegovina vůbec a ostatní země západního Balkánu jen mírně.

Turecká politika zemědělské podpory se odklonila od zásad společné zemědělské politiky EU. Země dosáhla značného pokroku v oblasti rybolovu, určitého pokroku v oblasti regionální politiky a koordinace strukturálních nástrojů a omezeného pokroku v oblasti bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské politiky, kde panují obavy ohledně úrovně reziduí pesticidů v potravinářských výrobcích vyvážených do EU.

Tematický okruh **vnější vztahy** zahrnuje vnější vztahy (kapitola 30) a zahraniční, bezpečnostní a obrannou politiku (kapitola 31).

Všichni partneři ze západního Balkánu mají buď dobrou nebo mírně pokročilou úroveň připravenosti v oblasti vnějších vztahů, kromě Bosny a Hercegoviny, jež dosáhla určité připravenosti. V oblasti **zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky** mají Albánie a Černá Hora dobrou úroveň připravenosti, Severní Makedonie a Srbsko jsou mírně připraveny a Bosna a Hercegovina je na určité úrovni připravenosti.

Všichni partneři ze západního Balkánu dosáhli určitého pokroku v oblasti vnějších vztahů, kromě Bosny a Hercegoviny, jejíž pokrok je omezený. V zahraniční, bezpečnostní a obranné politice má dobrý pokrok Albánie, určitého pokroku dosáhly Černá Hora, Severní Makedonie a Srbsko a vůbec nepokročila Bosna a Hercegovina. Partneři ze západního Balkánu nadále úzce spolupracovali s EU v otázkách společné zahraniční a bezpečnostní politiky / společné bezpečnostní a obranné politiky (SZBP/SBOP), především prostřednictvím svých významných příspěvků k misím a operacím EU v rámci SBOP. Důležitým aspektem procesu integrace do EU je sladění se SZBP EU (prohlášení vysokého představitele jménem EU a rozhodnutí Rady o omezujících opatřeních), což dokazuje strategické směřování zemí. Albánie a Černá Hora důsledně pokračovaly ve svém 100 % sbližování právních předpisů, což je známka jejich odhodlání a strategické orientace. V Severní Makedonii se míra harmonizace zvýšila z 94 % v roce 2020 na 96 % v srpnu 2021. Míra harmonizace v Srbsku se zvýšila z 56 % v roce 2020 na 61 % v srpnu 2021, což je první krok ke zvrácení předchozího negativního trendu, pokud jde o požadavek postupného sbližování obsažený v rámci pro jednání této země. Obavy vyvolává značný pokles míry harmonizace v Bosně a Hercegovině. Klesla ze 70 % v roce 2020 na 43 % v srpnu 2021. Zvrácení tohoto trendu by signalizovalo závazek této země pokračovat na cestě do Evropy.

Turecko je v oblasti vnějších vztahů na mírně pokročilé úrovni připraveno a má určitou úroveň připravenosti v oblasti zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky. Turecko dosáhlo omezeného pokroku v oblasti vnějších vztahů. Zachovalo velmi nízkou míru souladu SZBP ve výši 14 % v srpnu 2021 (11 % v roce 2020 a 21 % v roce 2019). Čím dál asertivnější zahraniční politika Turecka byla i nadále v rozporu s prioritami SZBP EU, zejména kvůli protichůdnému přístupu Turecka k Libyi, jeho odmítnutí spolupracovat s operací IRINI a podpoře vojenských akcí na Kavkaze, v Sýrii a Iráku. Letos sice Turecko projevilo ochotu zapojit se do dialogu s EU o zahraniční a bezpečnostní politice a o regionálních otázkách,

mělo by však ještě učinit rozhodné kroky k výraznému zlepšení harmonizace s prohlášeními EU a rozhodnutími Rady.

IV. REGIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE A DOBRÉ SOUSEDSKÉ VZTAHY

Dobré sousedské vztahy a regionální spolupráce jsou základními prvky procesu stabilizace a přidružení i procesu rozšíření v zemích západního Balkánu. Přispívají ke stabilitě, usmíření a prostředí příznivému pro řešení otevřených dvoustranných otázek a dědictví minulosti.

V rámci úsilí o regionální hospodářskou integraci vedla regionální dohoda o roamingu pro **západní Balkán**, která byla podepsána v dubnu 2019, k postupnému snižování poplatků za roaming počínaje červencem 2019 a od 1. července 2021 ke zrušení poplatků za roaming a zavedení systému „roam like at home“. Jedná se o významný krok v regionální spolupráci, který občanům přináší viditelné výhody. Začínají se hledat způsoby, jak snížit náklady na roaming mezi partnery ze západního Balkánu a EU a rozvíjet plán postupu, jak je stanoveno v Digitální agendě pro západní Balkán.

V rámci Rady pro regionální spolupráci a CEFTA a za pomoci Komise byla v rámci iniciativy pro společný regionální trh provedena důležitá technická práce, jež má umožnit volný pohyb osob, pracovníků a poskytování elektronických služeb a usnadnit obchod a zjednodušit celní řízení v rámci regionu. Tato opatření však nebyla přijata z důvodu neshod, jež nesouvisí s jejich podstatou. Nyní musí tento region prokázat politické odhodlání dokončit tuto práci a přijmout právně závazné dohody či rozhodnutí mezi všemi partnery ze západního Balkánu ve prospěch svých občanů a podniků. Je nutné společně se zaměřit na vytvoření společného regionálního trhu na základě pravidel a norem EU a zabránění jednostranným krokům, které tuto práci ohrožují.

Navzdory omezením v souvislosti s COVID-19 hrál regionální úřad pro spolupráci mládeže i nadále důležitou úlohu v dalším rozvoji regionální spolupráce a dobrých sousedských vztahů tím, že pro mladé lidi ze západního Balkánu poskytoval příležitosti ke spolupráci a výměnám. Mladí lidé nadále spolupracovali prostřednictvím řady dalších regionálních iniciativ on-line i osobně, a to i prostřednictvím regionální laboratoře mládeže.

Summit EU a zemí západního Balkánu v Brdu odrážel význam, jaký EU tomuto regionu přikládá, a opětovně potvrdil jeho evropskou perspektivu. Vedoucí představitelé uvítali pokrok v klíčových **iniciativách**, zejména pokrok v oblasti roamingu, zelené agendy, tzv. zelených pruhů na hranicích mezi EU a tímto regionem, agendy inovací a přijetí právního rámce NPP III. Tyto iniciativy odrážejí politické priority EU a spolu s hospodářským a investičním plánem posunou region k rychlejšímu a udržitelnějšímu oživení po pandemii a rovněž zajistí větší integraci s Evropskou unií. Komise oznámila svůj záměr navrhnout investiční balíček ve výši 600 milionů EUR v rámci NPP 2021 na provádění hospodářského a investičního plánu, podle postupů v souladu s programovým rámcem NPP III a prováděcími pravidly. Spolu s návrhem ve výši 500 milionů EUR oznámeným v červenci by tak bylo poskytnuto celkem 1,1 miliardy EUR na provedení hospodářského a investičního plánu do konce roku 2021. EU a partneři ze západního Balkánu se dohodli na posílení spolupráce v řadě oblastí, včetně klíčových bezpečnostních otázek.

Komplexní normalizace vztahů mezi Srbskem a Kosovem prostřednictvím dialogu zprostředkovaného EU má i nadále ústřední význam pro jejich evropskou budoucnost a pro stabilitu celého regionu. Po volbách v Kosovu na začátku roku 2021 pokračoval proces dvěma setkáními na vysoké úrovni v červnu a červenci 2021, vztahy mezi Bělehradem a Prištinou však zůstávají napjaté. Obě strany se musí konstruktivně zapojit do dosažení cíle

uzavřít právně závaznou komplexní normalizační dohodu, jež bude řešit všechny dosud nevyřešené problémy mezi nimi.

Po napětí na severu Kosova bylo v rámci dialogu zprostředkovaného EU dne 30. září 2021 dosaženo dohody o zmírnění napětí a dočasném opatření pro otázky poznávacích značek. Strany se rovněž dohodly na zřízení pracovní skupiny pod vedením EU, jež by do šesti měsíců našla trvalé řešení založené na normách a postupech EU. EU očekává, že se strany do tohoto procesu konstruktivně zapojí, aby byl pro občany zajištěn volný pohyb.

Dále je třeba, aby všechny strany v dobré víře prováděly stávající dvoustranné dohody, včetně Prespanské dohody mezi Severní Makedonií a Řeckem a Smlouvy o přátelství, dobrých sousedských vztazích a spolupráci s Bulharskem.

Dvoustranné vztahy mezi Černou Horou a Srbskem byly poznamenány napětím, zvýšenou mírou nacionalistických projevů a obviněními z vnějšího vměšování během volebních období, avšak v některých oblastech, např. zdravotnictví, se spolupráce zintenzivnila.

Zásadní je i nadále překonání dědictví minulosti a řešení sporů vyplývajících z konfliktů v 90. letech 20. století. V EU není místo pro popírání genocidy, glorifikaci válečných zločinců ani pro štvavou rétoriku, a to z žádné strany. V řešení důležitých dosud otevřených dvoustranných otázek, včetně otázek týkajících se hranic, zajištění spravedlnosti pro oběti válečných zločinů, identifikace zbývajících pohřešovaných osob a vytvoření přesných záznamů o krutostech páchaných v minulosti bylo na regionální úrovni dosaženo jen omezeného pokroku.

Plné a inkluzivní účasti všech partnerů ze západního Balkánu na iniciativách a akcích regionální spolupráce, včetně programů financování ze strany EU, by neměly stát v cestě žádné překážky.

Územní spolupráce umožnila zemím západního Balkánu spolupracovat se sousedními členskými státy na mnoha otázkách. Kromě toho, že přispívá k růstu, zaměstnanosti a ochraně životního prostředí, hrála rovněž důležitou úlohu také při posilování víceúrovňové regionální spolupráce, řešení různých bilaterálních otázek a zajišťování stability. Kritickou součástí procesu usmíření v regionu je konkrétně přeshraniční spolupráce. V důsledku konfliktů v 90. letech 20. století (v bývalé Jugoslávii) je posílení dobrých sousedských vztahů, a to i v pohraničních oblastech, i nadále předpokladem pro růst a prosperitu regionů i zúčastněných příjemců. Programy přeshraniční spolupráce se zaměřují na překonání dědictví minulých konfliktů a usmíření díky navazování přímých kontaktů mezi subjekty a správními orgány na všech úrovních na obou stranách hranice.

Ve druhé polovině roku 2020 se zvýšilo napětí ve východním Středomoří a Egejském moři kvůli pokračující a nové neoprávněné činnosti **Turecka** týkající se průzkumu uhlovodíků v námořních zónách Kypru a Řecka. EU Turecko opakovaně vyzvala, aby se zdrželo jakýchkoli hrozeb, vytváření zdrojů napětí či činů, jež nepříznivě ovlivňují dobré sousedské vztahy a mírové urovnání sporů. Ve svých závěrech z prosince 2020 Evropská rada důrazně odsoudila jednostranná opatření, provokace a vyhrocenou rétoriku Turecka namířenou proti EU, členským státům EU a vedoucím představitelům evropských zemí. Zdůraznila také, že za předpokladu, že Turecko projeví ochotu budovat s Uníí a jejími členskými státy skutečné partnerství a řešit spory prostřednictvím dialogu a v souladu s mezinárodním právem, nabídka pozitivního programu EU–Turecko stále platí. Napětí ve východním Středomoří se začátkem roku 2021 snížilo. Turecko ukončilo nezákonné vrtné činnosti v námořních oblastech Kypru. Nicméně začátkem října 2021 byly hlášeny nové incidenty ohledně kyperských a tureckých průzkumů.

Mezi Řeckem a Tureckem byly obnoveny informativní rozhovory a proběhly kontakty na vysoké úrovni. Evropská rada v březnu 2021 znovu potvrdila závazek EU bránit své zájmy a zájmy svých členských států a podporovat stabilitu v regionu. EU rozšířila stávající rámec pro omezující opatření v reakci na nepovolené vrtné činnosti Turecka ve východním Středomoří, přijatý v listopadu 2019¹⁸.

Ke svrchovaným právům členských států EU patří mimo jiné právo uzavírat dvoustranné dohody a provádět průzkum svých přírodních zdrojů a tyto zdroje využívat v souladu s *acquis* EU a mezinárodním právem, včetně Úmluvy OSN o mořském právu. Musí být respektována svrchovanost a svrchovaná práva všech sousedních pobřežních států na námořní zóny, a to včetně těch, na které mají nárok jejich ostrovy, a vymezování hranic výlučných hospodářských zón a kontinentálního šelfu by mělo být prováděno v souladu s mezinárodním právem, na základě dialogu vedeného v dobré víře a s péčí o udržení dobrých sousedských vztahů. Bezpodmínečným požadavkem v zájmu zajištění stabilního a bezpečného prostředí ve východním Středomoří a pro rozvoj kooperativního a vzájemně prospěšného vztahu mezi EU a Tureckem je vést v dobré víře dialog a zdržet se jednostranných akcí, které jsou v rozporu se zájmy EU a které porušují mezinárodní právo a svrchovaná práva členských států EU. Veškeré neshody musí být vyřešeny mírovým dialogem a v souladu s mezinárodním právem.

Trvalé odhodlání Turecka a jeho konkrétní příspěvek k jednáním o dosažení spravedlivého, komplexního a životaschopného urovnání kyperské otázky v rámci OSN a v souladu s příslušnými rezolucemi Rady bezpečnosti OSN mají zásadní význam. V dubnu 2021 se konalo neformální zasedání 5 + 1 o Kypru. Důležité je, že Turecko znovu potvrdilo své odhodlání a konstruktivní zapojení do **jednání o urovnání kyperské otázky vedených Organizací spojených národů** v souladu s příslušnými rezolucemi Rady bezpečnosti OSN, včetně jejich vnějších aspektů. Neměla by být podniknuta žádná jednostranná opatření, jež by mohla zvýšit napětí na ostrově a ohrozit návrat k jednání. Pokud jde o město Varoša, musí Turecko neprodleně zvrátit jednostranná opatření oznámená dne 20. července 2021 a veškerá opatření přijatá v souvislosti s tímto městem od října 2020, jež jsou v rozporu s příslušnými rezolucemi Rady bezpečnosti OSN. Turecko musí urychleně splnit svůj závazek plně provést dodatkový protokol k dohodě o přidružení mezi EU a Tureckem a pokročit v narovnávání vztahů s Kyperskou republikou.

Dobré sousedské vztahy a usmíření jsou neoddelitelně svázány s právním státem, správou ekonomických záležitostí a regionální spoluprací. Konkrétním cílem **NPP III** v této oblasti je přispět k sociální soudržnosti a odolnosti tím, že se vyřeší dědictví konfliktů z minulosti a zajistí spravedlnost všem obětem konfliktů. Podobně zlepšení dobrých sousedských vztahů posiluje důvěru občanů a přispívá k odstranění překážek politické, hospodářské a sociální výměny a spolupráce. V této souvislosti upřednostňuje NPP III činnosti, jež přispívají k budování důvěry, společenské soudržnosti a posilování sousedských vztahů, zejména 1) boj proti beztrestnosti závažných mezinárodních trestných činů, a to i prostřednictvím silné regionální spolupráce a účinným vnitrostátním trestním stíháním; 2) podporu práv obětí; 3) podporu intenzivnějšího politického a strategického dialogu na politické a technické úrovni a zprostředkovatelské úsilí o řešení dosud nevyřešených otázek; podporu vzdělávání a mládeže, včetně mezikulturního dialogu, jako hnací síly sociální soudržnosti a mírových vztahů, jakož i hnací síly udržitelného socioekonomického rozvoje, a 4) rozvoj místních a mezilidských výměn v různých oblastech, včetně hospodářské a environmentální spolupráce, řádné správy věcí veřejných a spravedlnosti, médií, sociálního začleňování, lidských práv, zejména

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020D1657&from=EN>

rovnosti žen a mužů, práv dítěte, účasti mladých lidí, sociálních práv a práv příslušníků menšin.

V. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Na základě výše uvedené analýzy a shrnutí hodnocení jednotlivých zemí, jež jsou uvedeny v příloze, předkládá Komise tyto závěry a doporučení:

I.

1. **Důvěryhodná politika rozšíření** je geostrategickou investicí do **míru, stability, bezpečnosti a hospodářského růstu v celé Evropě**. Při každém dalším rozšíření získalo z výhod EU užitek více a více občanů. Klíčem k dosažení tohoto cíle je zajistit, aby byl proces nadále založen na **přísné, avšak spravedlivé podmíněnosti a na zásadě vlastních zásluh**. Tyto podmínky musí být objektivní, přesné, podrobné, přísné a ověřitelné. To pomůže připravit dotčené země na splnění všech požadavků na členství v EU, což je i nadále jednou z hlavních politických priorit EU.
2. Metodika rozšíření, jež v roce 2020 prošla revizí, má **dále posílit proces přistoupení**, a to tím, že proces bude předvídatelnější, důvěryhodnější a dynamičtější a bude mít silnější politické vedení. Proces přistoupení je založen na vzájemné důvěře a jasných závazcích Evropské unie a západního Balkánu.
3. Zpoždění, pokud jde o oficiální zahájení přístupových jednání s Albánií a Severní Makedonií, má negativní dopad na důvěryhodnost EU. Je třeba přednostně vyřešit dvoustranné problémy mezi Bulharskem a Severní Makedonií. Je zásadní, aby členské státy EU bezodkladně završily diskuse o rámcích pro jednání a aby se první mezivládní konference s Albánií a Severní Makedonií konaly co nejdříve, do konce tohoto roku. Mezivládní konference s Černou Horou a Srbskem, které se konaly v červnu 2021, podpořily uplatňování revidované metodiky s těmito dvěma zeměmi.
4. **Brdské prohlášení ze dne 6. října 2021** vyslalo evropským partnerům na západním Balkánu důležité poselství: jejich budoucnost je v Evropské unii. EU opětovně potvrdila svou jednoznačnou podporu evropské perspektivě západního Balkánu a uvítala závazek partnerů ze západního Balkánu k této evropské perspektivě jakožto společný strategický zájem a sdílenou strategickou volbu. EU uvítala znovu potvrzený závazek partnerů ze západního ohledně **prvořadosti demokracie, základních hodnot a právního státu**.
5. Důležitým závazkem je dohoda o **pravidelném konání summitů EU a zemí západního Balkánu**, čímž vznikne formát pro politický dialog na nejvyšší úrovni a zapojení regionu do politik EU při jeho směřování k Unii. Iniciativy, jež byly dohodnuty na summitu v Brdu, odrážejí politické priority EU a poskytují občanům nové příležitosti a výhody. Na summitu byla zahájena zvláštní **Agenda pro západní Balkán v oblasti inovací, výzkumu, vzdělávání, kultury, mládeže a sportu** („inovační agenda pro západní Balkán“), která bude podporovat vědeckou excelenci, reformovat vzdělávací systémy tohoto regionu, vytvářet další příležitosti pro mladé lidi a pomáhat předcházet odlivu mozků. Příznivě byl přijat plán, který vytvoří podmínky a stanoví jasné cíle pro **snížení nákladů na roaming** mezi EU a západním Balkánem. Summit dále uvítal dohodu o podrobném akčním plánu pro **zelenou agendu** a vedoucí představitelé se dohodli na posílení spolupráce v řadě oblastí, včetně bezpečnosti.
6. **Turecko** zůstává klíčovým partnerem Evropské unie v zásadních oblastech společného zájmu, jako je migrace, boj proti terorismu, ekonomika, obchod, energetika a doprava. V této souvislosti se konaly dialogy na vysoké úrovni o klimatu a migraci a brzy bude následovat dialog o zdraví. V červnu 2019 Rada zopakovala, že Turecko se Evropské unii nadále vzdaluje a že přístupová jednání s Tureckem se v podstatě zastavila a nelze

uvažovat o otevření či uzavření žádných dalších kapitol. Skutečnosti vedoucí k tomuto posouzení jsou stále platné. V roce 2021 se však dialog a spolupráce s Tureckem zintenzivnily.

7. Během sledovaného období západní Balkán a Turecko tvrdě zasáhla **pandemie COVID-19**. Orgány zemí procesu přistoupení nadále přijímaly opatření, jež měla omezit šíření pandemie a její zdravotní dopady a zmírnit socioekonomické důsledky. Veškerá opatření k zastavení nákazy musí být přiměřená a časově omezená a musí respektovat základní svobody včetně svobody projevu. Hospodářský dopad pandemie byl nadále značný, což celkově ponechalo omezený fiskální prostor pro vládní intervenci.
8. Přestože je EU touto krizí sama vážně postižena, zmobilizovala **balíček v hodnotě více než 3,3 miliardy EUR**, a to včetně okamžité podpory na řešení výzev v oblasti zdravotnictví a značných finančních prostředků určených na hospodářské zotavení regionu. EU jedná se zeměmi západního Balkánu jako s privilegovanými partnery i tím, že jim nadále umožňovala přístup k řadě iniciativ a nástrojů, které jsou běžně vyhrazeny členským státům EU; poskytla jim značné množství očkovacích látek zpětným prodejem či darováním ze strany členských států (celkem téměř 2,9 milionu dávek do konce srpna 2021) a umožnila jim zajistit slučitelnost jejich certifikátů COVID s **digitálním certifikátem COVID EU** (první byly Albánie, Severní Makedonie a Turecko). Tato podpora EU **daleko přesahuje podporu poskytovanou regionu jakýmkoli jiným partnerem a je mnohem komplexnější**. Právě skutečnost, že EU je největším investorem, dárce a obchodním partnerem západního Balkánu, je další jasnou známkou strategického zakotvení tohoto regionu v EU.
9. **Hospodářský a investiční plán** EU pro západní Balkán, který počítá s granty a zárukami ve výši 9 miliard EUR, jež mají mobilizovat investice až do výše 20 miliard EUR, bude pro region významným stimulem. Tento plán ve výši téměř 30 miliard EUR, což představuje přibližně jednu třetinu HDP regionu, poskytne finanční prostředky na udržitelnou infrastrukturu (dopravu, energetiku, digitální technologie), propojení regionu v rámci EU a s EU, zelenou i digitální transformaci a také na oživení soukromého sektoru po pandemii. Bude skutečným přínosem pro překlenutí sociálně-ekonomické propasti mezi západním Balkánem a EU. Po přijetí právního rámce pro nařízení o nástroji předvstupní pomoci (NPP III) na období 2021–2027, který je hlavním zdrojem financování, je nyní klíčové urychlit přípravu pokročilých a udržitelných projektů.
10. Přijetí **právního rámce NPP III zajišťuje** solidní politicky orientovaný přístup se strategickým a dynamickým poskytováním pomoci, přičemž nástroj klade ústřední důraz na základní požadavky na členství, zejména právní stát a řádnou správu věcí veřejných.
11. Hospodářský a investiční plán požaduje po zemích západního Balkánu, aby lépe integrovaly své ekonomiky a prováděly regulační reformy s cílem uvolnit růstový potenciál integrace trhu. Na summitu v Sofii v listopadu 2020 se vedoucí představitelé zemí západního Balkánu dohodli na vytvoření **společného regionálního trhu** založeného na pravidlech a normách EU, strukturovaného podle čtyř svobod (volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob) a zahrnujícího aspekty digitální, investiční, inovační a průmyslové politiky. EU plně podporuje provádění této inkluzivní iniciativy, jež bude mít i nadále zásadní význam pro plné využití potenciálu regionu a hospodářského a investičního plánu.
12. Od přijetí společného regionálního trhu dosáhlo šest partnerů ze západního Balkánu značného pokroku v jednáních v tomto rámci o několika regionálních dohodách s cílem usnadnit pohyb osob, pracovníků a služeb v celém regionu. Navzdory tomuto technickému pokroku nemohly být tyto dohody přijaty kvůli politickým rozdílům nesouvisejícím s

jejich podstatou. Tyto překážky je třeba překonat přednostně. Místo jednostranných opatření zůstává inkluzivní regionální spolupráce pro západní Balkán politickou a hospodářskou nutností.

13. Společný regionální trh představuje odrazový můstek pro užší integraci regionu s jednotným trhem EU již před přistoupením a zároveň zajišťuje rovné podmínky. Pro region je klíčové, aby posílil své výsadní vztahy s EU a své úsilí o harmonizaci s pravidly a normami EU. Evropská komise bude tomuto regionu i nadále pomáhat dosáhnout snížení nákladů na přeshraniční platby, usnadnit pohyb průmyslového a spotřebního zboží a elektronický obchod mezi EU a západním Balkánem.
14. Taková regionální spolupráce má zásadní význam i v souvislosti s **posilováním dobrých sousedských vztahů**. Zásadní je i nadále překonání dědictví minulosti a řešení sporů vyplývajících z konfliktů v 90. letech 20. století. V EU není místo pro popírání genocidy, glorifikaci válečných zločinců ani pro štvavou rétoriku, a to z žádné strany.
15. Dialog zprostředkovaný EU o normalizaci vztahů mezi Srbskem a Kosovem je i nadále ústředním pro evropskou budoucnost těchto zemí a stabilitu celého regionu. Obě strany se musí konstruktivně zasazovat o dosažení cíle uzavřít právně závaznou komplexní normalizační dohodu. Jednostranným a nekoordinovaným opatřením, jež ohrožují stabilitu, by se měli aktéři vyhnout.

II

16. V **Černé Hoře** je **veřejný politický závazek** orgánů ke strategickému směřování k EU a závazek ohledně procesu přistoupení pravidelně a soustavně uváděn jako klíčová priorita země a obecně se odráží v příslušných politických rozhodnutích. To zahrnovalo mimo jiné pokračující 100% míru souladu se zahraniční a bezpečnostní politikou EU.

Posouzení Komise je takové, že v souladu s rámcem pro jednání je v současné době zajištěna **celková vyváženost** mezi pokrokem v rámci kapitol týkajících se právního státu na jedné straně a pokrokem v **přístupových jednáních** napříč všemi kapitolami na straně druhé. Prioritou pro další celkový pokrok v přístupových jednáních a před tím, než dojde k předběžnému uzavření dalších kapitol či tematických okruhů, zůstává splnění prozatímních kritérií pro dodržování zásad právního státu stanovených v rámci kapitol 23 a 24. K dosažení tohoto milníku musí Černá Hora dále zintenzivnit své úsilí o řešení zbývajících otázek, mimo jiné v kritických oblastech svobody projevu, svobody médií a boje proti korupci a organizované trestné činnosti, aniž by zmařila dřívější úspěchy dosažené v rámci reformy soudnictví. Příslušné orgány musí svůj závazek k programu reformy Černé Hory na cestě k EU prokázat v praxi.

17. **Srbská** vláda evropskou integraci nadále deklarovala jako svůj strategický cíl. Vláda upřednostnila reformy související s EU v první polovině roku 2021 a splnila řadu důležitých nenaplněných závazků, zejména pokud jde o zdanění a energetiku. Srbsko zůstává důležitým partnerem v rámci misí a operací SBOP EU a jeho soulad se zahraniční politikou EU se zlepšil. V srpnu 2021 dosáhlo 61 %, zatímco o rok dříve to bylo 56 %. Stále se však očekává další úsilí. Pokud jde o **normalizaci vztahů** s Kosovem, Srbsko se zapojilo do obnoveného procesu dialogu. Je nezbytné, aby se Srbsko konstruktivně angažovalo a přispělo k dosažení komplexní právně závazné normalizační dohody s Kosovem. Tato dohoda je nezbytně nutná a má klíčový význam pro to, aby Srbsko a Kosovo mohly pokračovat na cestě do EU. Srbsko by rovněž mělo prosazovat a plně provádět veškeré dohody, kterých bylo dosaženo v rámci předešlého dialogu.

Posouzení Komise je takové, že v souladu s rámcem pro jednání je v současné době zajištěna **celková vyváženost** mezi pokrokem v rámci kapitol týkajících se právního státu a normalizace vztahů s Kosovem na jedné straně a pokrokem v **přístupových jednáních** napříč všemi kapitolami na straně druhé. Srbsko musí dále provádět, urychlit a prohloubit reformy v oblasti nezávislosti soudnictví, boje proti korupci, svobody médií, vnitrostátního řešení válečných zločinů a boje proti organizované trestné činnosti. Srbské orgány by zejména měly do konce tohoto roku završit proces ústavní reformy v oblasti soudnictví. Zásadní význam má pokrok Srbska, pokud jde o právní stát a normalizaci vztahů s Kosovem, který bude nadále určovat celkové tempo přístupových jednání. Kromě reformy musí srbské orgány klást větší důraz na aktivní a objektivní komunikaci ohledně EU, která je hlavním politickým a ekonomickým partnerem této země.

Komise vítá skutečnost, že Srbsko splnilo kritéria pro **otevření tematického okruhu 3** (Konkurenceschopnost a růst podporující začlenění) a **tematického okruhu 4** (zelená agenda a udržitelná konektivita). Komise podporuje záměr Srbska otevřít co nejdříve na základě pokračujícího pokroku reformy nové přístupové okruhy.

18. **Severní Makedonie** nadále splňuje podmínky pro **zahájení přístupových jednání** a orgány této země veřejně prokázaly své pevné odhodlání pokročit na cestě do EU. Země si udržela stabilní a rozhodné tempo v provádění reformy EU a zvýšila své úsilí o dosažení dalších hmatatelných výsledků. Udržitelnost těchto strukturálních reform je dlouhodobý proces, který vyžaduje pokračující zapojení vlády i opozice a také jiných částí společnosti. Severní Makedonie nadále zlepšovala míru souladu se zahraniční politikou EU a v srpnu 2021 dosáhla 96 % oproti 94 % v roce 2020. V březnu 2020 členové Evropské rady jednomyslně podpořili rozhodnutí zahájit přístupová jednání se Severní Makedonií.

Zpoždění při oficiálním zahájení přístupových jednání mají negativní dopad na důvěryhodnost EU. Přednostně je třeba vyřešit dvoustranné problémy mezi Bulharskem a Severní Makedonií. Komise se těší na pokračování provádění Prespanské dohody s Řeckem a Smlouvy o přátelství, dobrých sousedských vztazích a spolupráci s Bulharskem všemi stranami a zdůrazňuje jeho význam. Komise v souladu se závěry Rady pokračovala v nezbytných přípravných pracích a těší se na první mezivládní konferenci, která se uskuteční co nejdříve poté, co Rada schválí rámec pro jednání, do konce tohoto roku.

19. **Albánie** nadále splňuje podmínky pro **zahájení přístupových jednání**. Nadále vyjadřovala své **odhodlání** pokročit na cestě do EU a dosáhla hmatatelných a udržitelných výsledků reformy. Pokračovalo provádění komplexní reformy soudnictví. Díky jmenování tří nových soudců Ústavního soudu získal tento orgán opět potřebnou usnášedlnost pro konání plenárních zasedání a stal se plně funkčním. Země tak splnila související zbývající podmínku pro uspořádání první mezivládní konference. Nyní musí Albánie pokračovat v plnění svého reformního programu, a to i ohledně právního státu. Udržela si 100% míru souladu se zahraniční a bezpečnostní politikou EU.

V březnu 2020 členové Evropské rady jednomyslně podpořili rozhodnutí zahájit s Albánií přístupová jednání. Přijetí rámce pro jednání s Albánií a uspořádání první mezivládní konference se zpozdilo. Komise v souladu se závěry Rady pokračovala v nezbytných přípravných pracích a těší se na první mezivládní konferenci, která se uskuteční co nejdříve poté, co Rada schválí rámec pro jednání, do konce tohoto roku.

20. V Bosně a Hercegovině se **veřejné politické odhodlání** orgánů veřejné správy na všech úrovních ke splnění strategického cíle evropské integrace zatím nerealizovalo žádným konkrétním opatřením. Vedoucí politici představitelé se i nadále podíleli na rozvratnické rétorice a pouštěli se do nekonstruktivních politických sporů, které bránily celkovému

pokroku ve 14 klíčových prioritách. Zablokování státních institucí vyvolává hluboké znepokojení a lze jej překonat pouze politickým dialogem. Byla zatím přijata některá významná opatření, jež mají řešit několik klíčových priorit obsažených ve stanovisku. Pokud jde o fungování soudnictví, nebylo dosaženo žádného pokroku. Přetrvávající a zjevné známky zhoršení situace vyžadují naléhavá opatření k posílení integrity soudnictví a obnovení důvěry občanů. Míra souladu Bosny a Hercegoviny se zahraniční a bezpečnostní politikou EU klesla ze 70 % v roce 2020 na 43 % v srpnu 2021.

Bosna a Hercegovina musí řešit **14 klíčových priorit** uvedených ve stanovisku Komise k žádosti země o členství v EU z května 2019, a to v souladu s příslušnými závěry Rady z prosince 2019. Bosna a Hercegovina musí zásadním způsobem zlepšit svůj legislativní a institucionální rámec, a to včetně případných změn na ústavní úrovni, aby splnila požadavky související s členstvím v EU. Političtí aktéři a instituce se musí zapojit do transparentního a inkluzivního dialogu, rovněž o volebních a ústavních reformách, s cílem řešit dlouhodobé volební nedostatky. Bosna a Hercegovina bude muset provést kritické množství reforem, než bude Komise moci doporučit, aby byl zemi udělen status kandidátské země. Splnění 14 klíčových priorit umožní Komisi doporučit zahájení přístupových jednání s EU.

21. V **Kosovu** bylo vzhledem k měnícímu se politickému kontextu a zaměření na reakci na pandemii a oživení celkově dosaženo jen omezeného pokroku ohledně reforem souvisejících s EU a provádění dohody o stabilizaci. Předčasné parlamentní volby v únoru 2021 vedly k vytvoření nové vlády, která má jasnou parlamentní většinu. Přijetí druhé fáze evropského programu reforem (ERA 2) a akčního plánu, které schválilo shromáždění v říjnu 2021, potvrdilo **obnovený závazek** Kosova k reformám souvisejícím s EU. Zásadní význam bude mít úplné a účinné provádění akčního plánu v nadcházejícím období.

Pokud jde o normalizaci vztahů se Srbskem, Kosovo se zapojilo do obnoveného procesu dialogu. Je nezbytné, aby se Kosovo konstruktivně angažovalo a přispělo k dosažení komplexní právně závazné normalizační dohody se Srbskem. Tato dohoda je nezbytně nutná a má klíčový význam pro to, aby Kosovo a Srbsko mohly pokročit na cestě do EU. Kosovo by rovněž mělo prosazovat a plně provádět veškeré dohody, kterých bylo dosaženo v rámci předešlého dialogu.

Návrh Komise na uvolnění vízového režimu ještě čeká na posouzení Radou a mělo by k němu být přistupováno jako k naléhavé záležitosti. Komise si stojí za svým hodnocením z července 2018, že Kosovo splnilo veškerá kritéria týkající se uvolnění vízového režimu.

22. Evropská rada opakovaně uvedla, že EU má strategický zájem na stabilním a bezpečném prostředí ve východním Středomoří a na rozvoji spolupráce a vzájemně prospěšného vztahu s **Tureckem**. Přivítala zmírňování napětí ve východním Středomoří. EU je připravena s Tureckem spolupracovat v rámci postupného, proporcionálního a vratného procesu na posílení spolupráce v řadě oblastí společného zájmu, včetně hospodářské spolupráce, dialogů na vysoké úrovni o klimatu, migraci, veřejném zdraví, boji proti terorismu a regionálních záležitostech, posílení spolupráce v oblasti mezilidských kontaktů a mobility za předpokladu, že současné zmírnění napětí bude zachováno, Turecko se bude konstruktivně angažovat a budou splněny podmínky vytyčené v závěrech Evropské rady. V případě, že k jednostranným krokům nebo provokacím porušujícím mezinárodní právo dojde znovu, využije EU k obraně vlastních zájmů i zájmů svých členských států veškerých nástrojů a možností, jež má k dispozici.

Očekává se, že Turecko aktivně podpoří jednání o spravedlivém, komplexním a proveditelném urovnání kyperské otázky v rámci OSN a v souladu s příslušnými

rezolucemi Rady bezpečnosti OSN a se zásadami, na nichž je EU založena. Důležité je, že Turecko znovu potvrdilo své odhodlání a konstruktivní zapojení do jednání o urovnání kyperské otázky vedených Organizací spojených národů v souladu příslušnými rezolucemi Rady bezpečnosti OSN. Neměla by být podniknuta žádná jednostranná opatření, jež by mohla zvýšit napětí na ostrově a ohrozit návrat k jednání. Turecko musí urychleně splnit svůj závazek zajistit úplné a nediskriminační provádění dodatkového protokolu k dohodě o přidružení mezi EU a Tureckem a odstranit všechny překážky volného pohybu zboží, včetně omezení přímého dopravního spojení s Kyprem.

Ve fungování tureckých demokratických institucí existují závažné nedostatky. Závažné obavy EU ohledně pokračujícího zhoršování situace v oblastech právního státu, základních práv a nezávislosti soudnictví nebyly Tureckem důvěryhodně řešeny. Turecko musí tento negativní trend prioritně zvrátit, a to řešením oslabování účinných brzd a protivah v rámci politického systému. Vedoucí představitelé EU potvrdili, že nedílnou součástí vztahů mezi EU a Tureckem je i nadále dialog o právním státu a základních právech.

Prohlášení EU a Turecka z března 2016 nadále přinášelo výsledky. Turecko nadále hrálo klíčovou úlohu při řešení migrace na trase přes východní Středomoří a pobýval v něm největší počet uprchlíků na světě. Komise navrhla přidělit na dodatečnou pomoc uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku 3 miliardy EUR. Komise připomíná význam setrvalého provádění prohlášení, včetně navracení a předcházení nelegálních migračních tras. EU vítá skutečnost, že Turecko ratifikovalo Pařížskou dohodu o změně klimatu, a těší se na spolupráci s Tureckem ohledně provádění Zelené dohody pro Evropu. Celní unie EU a Turecka je i nadále přínosná pro obě strany. Turecko by mělo i nadále intenzivněji spolupracovat s Komisí s cílem řešit své překážky narušující obchod, které brání hladkému fungování celní unie.

**

VI. PŘÍLOHY

- 1. Shrnutí zjištění zpráv**
- 2. Statistické údaje**
- 3. Ukazatele třetích stran týkající se stavu demokracie, řádné správy věcí veřejných a právního státu v kandidátských zemích a potenciálních kandidátských zemích**